

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

“Vi är ju dömda på förhand”

En netnografisk studie om föräldrars erfarenheter av orosanmälningar
och socialtjänsten

Agnes Lindberg & Hanna

Willumsen Nilsson

Kandidatuppsats SOPB63

VT23

Handledare: Susanna Johansson

Abstract

Authors: Agnes Lindberg & Hanna Willumsen Nilsson

Title: "We are doomed in advance" - A netnographic study on parents' experiences of reports of concern and social services.

Supervisor: Susanna Johansson

Assessor: Lotta Jägervi

The aim of this study is to get a deeper understanding of parents' experiences of child protective services, how they experience a report of concern and which perceptions of social services are shared on a Swedish anonymous online forum. The method used for collecting data was netnography. Thirteen discussion threads on a Swedish anonymous online forum was selected and processed using a thematic analysis. Goffmans (2020) theory about stigma and Link and Phelans (2001; 2014) conceptualization of stigma was used for analysing the results.

Our results showed that the reports of concern are linked to feelings of powerlessness and social stigma. Parents experience feelings such as anxiety and concern, they also feel anger towards the informant. The parents accuse the informant of lying and claim that the accusation is false. Forum users also wrote that the feelings caused by the report of concern were lasting, some wrote that it had been several years since they last had contact with social services but they still feel anxious.

Reports of concern are discussed as something helpful and good, but also as threatening and destructive. In the discussions about the reports of concern most of the focus ended up on the informant and on whether too many or too few reports of concern are filed to child protective services.

The most common perception about social services were that they are an authority that abuses their power and that they do more harm than good. The other, not so common, perception we distinguished was of social services as a helping authority.

Keywords: Parenthood, experience, report of concern, social services, stigmatization

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte.....	6
1.3 Frågeställningar.....	6
1.4 Begreppsdefinitioner.....	7
2. Tidigare forskning.....	8
2.1 Sökprocess.....	8
2.2 Föräldrars erfarenheter av orosanmälningar och socialtjänsten.....	8
2.3 Internet och föräldraskap.....	10
2.4 Bilden av socialtjänsten i media.....	11
2.5 Diskussion av kunskapsläget.....	12
3. Metod.....	13
3.1 Kvalitativ ansats.....	13
3.2 Netnografi.....	14
3.3 Materialinsamling och urval.....	15
3.3.1 Val av forum.....	15
3.3.2 Val av trådar.....	16
3.4 Bearbetning och analysmetod.....	17
3.5 Tillförlitlighet.....	18
3.6 Etiska överväganden.....	20
3.7 Arbetsfördelning.....	22
4. Teoretisk utgångspunkt.....	22
4.1 Stigma.....	22
4.1.1 De stigmatiserade, de normala, de egna och de upplysta.....	23
4.1.2 Den moraliska karriären.....	24
4.2 Link och Phelans vidareutveckling av stigma.....	25
4.2.1 Stigma-makt.....	26
5. Resultat och analys.....	27
5.1 Föräldrars upplevelser av orosanmälan.....	28
5.1.1 Föräldrars upplevelser, känslor och reaktioner.....	28
5.1.2 Försvar och avståndstagande.....	30
5.2 Orosanmälningar, anmälaren och dess konsekvenser.....	32
5.2.1 Ilska mot anmälaren.....	32
5.2.2 Anmälan sätter spår.....	34
5.2.3 Anmälningsskyldigheten.....	36
5.3 Föreställningar om socialtjänsten.....	39
5.3.1 Socialtjänsten som hjälpande verksamhet.....	39

5.3.2 Socialtjänsten som maktutövare och förövare.....	41
6. Diskussion.....	44
6.1 Vidare forskning.....	47
Referenslista.....	49

1. Inledning

1.1 Problemformulering

I Sverige ansvarar varje kommuns socialtjänst för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Socialtjänsten utför barnskyddsutredningar och är den myndighet som har kontakt med barn och familjer. I arbetet med barn som riskerar att fara illa har de en skyldighet att samverka med andra aktörer som är delaktiga i barnens liv (Socialstyrelsen 2019). Socialtjänsten arbetar för barnets bästa och gör det oftast i samarbete med föräldrarna. Socialtjänsten arbetar i första hand för att familjer ska få det bättre hemma och det vanligaste är att socialtjänsten kommer överens med familjen om vilket stöd som skulle passa bäst (Socialstyrelsen 2022).

Det finns tre sätt för ett ärende att bli aktuellt hos socialtjänsten, dessa är: genom ansökan, anmälan eller genom information som når socialtjänstens kännedom på annat sätt. Anmälan är det vanligaste sättet för ärenden att bli aktualiserade, 2021 låg en anmälan bakom 90 procent av nya ärenden (Socialstyrelsen 2022, s. 16). Vissa myndigheter, anställda och yrkesverksamma är anmälningsskyldiga enligt 14 kap. 1 § Socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och behöver anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att barn far illa. För privatpersoner är det inte ett krav att anmäla men enligt 14 kap. 1 c § SoL bör alla som får kännedom eller har misstankar om att barn far illa anmäla detta till socialnämnden. Efter en anmälan är det socialtjänstens uppgift att utreda om barnet kan behöva skydd eller stöd och i utredningen får både barn och föräldrar vara delaktiga (Socialstyrelsen 2022).

Socialtjänsten ska alltså arbeta för barnets bästa, för att barn och unga ska få växa upp under trygga förhållanden. Socialtjänstens utgångspunkt är att i första hand arbeta för att familjer ska få det bättre i hemmet och i utredningen ska föräldrar också få vara delaktiga. Samtidigt visar forskning att föräldrar upplever att kontakten med socialtjänsten framkallar känslor som skam, ilska och rädsla (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 707; Lehtme & Toros 2020, s. 3ff). Det finns också forskning som visar att föräldrar uppfattar socialtjänstens involvering som hänsynslös. Föräldrar hävdar att socialtjänsten missuppfattar dem och att de inte får någon möjlighet att korrigera missuppfattningarna. Föräldrarna menar även att socialsekreterarna kommer in i familjen med förutfattade meningar och ger inte föräldrarna utrymme att tala

(Dumbrill 2006, s. 28ff). Det är även vanligt att föräldrar upplever att en orosanmälan eller anklagelse är falsk, samt att kontakten med socialtjänst kopplas till socialt stigma (Yoo & Abiera 2020, s. 143ff).

Idag har internet blivit viktigt för många föräldrar, en plats där föräldrar kan dela erfarenheter med varandra och söka stöd och information är föräldraforum. Ett av de största i Sverige är Familjeliv.se (Plantin & Daneback 2010, s. 171). Internet har även möjligheten att sprida information snabbt vilket kan leda till att negativa åsikter och rykten om en organisation kan spridas snabbt och brett (Lee & Chun 2016, s. 479).

I denna studie intresserar vi oss för föräldrars upplevelser och erfarenheter av ett aktualiserande av socialtjänsten via en orosanmälan. Vi vill öka förståelsen av föräldrars erfarenheter, genom deras känslor och upplevelser av att motta en orosanmälan och av kontakten med socialtjänsten. En orosanmälan görs för att det finns en oro för att barnet far illa, den är till för barnet, men enligt tidigare forskning påverkar den även föräldrarna. Genom att lära om föräldrars upplevelser och erfarenheter kan det öka förståelsen hos socialtjänsten för hur det är att bli aktualiserad. Vi är även intresserade av att undersöka vilka föreställningar om socialtjänsten det finns.

För att undersöka detta har vi valt att studera diskussionstrådar på ett anonymt forum, Familjeliv.se. Denna typ av material har valts eftersom vi vill ta del av föräldrars diskussioner utan att påverka deras svar med vår närvaro.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att få djupare förståelse för föräldrars erfarenheter och upplevelser av socialtjänsten, hur föräldrar upplever orosanmälningar och vilka föreställningar av socialtjänsten delas på forumet Familjeliv.se.

1.3 Frågeställningar

- Vilka upplevelser och erfarenheter av orosanmälningar delar föräldrar med sig av på Familjeliv.se?

- Hur diskuteras orosanmälningar på forumet Familjeliv.se?
- Vilka föreställningar om socialtjänsten finns på forumet Familjeliv.se?

1.4 Begreppsdefinitioner

I detta avsnitt presenteras begrepp som används genom denna uppsats och kan behöva ett förtydligande.

Föräldrar

Begreppet föräldrar använder vi för att beskriva en person som har eller har haft ett övergripande ansvar för ett barns vård och uppfostran. Med detta inkluderas biologiska föräldrar, styvföräldrar och andra vuxna som har huvudansvaret för ett barns uppfostran och hälsa.

Forumtråd, diskussionstråd och tråd

Forumtrådar, diskussionstrådar och trådar hänvisar till de enskilt startade diskussionerna på forumet.

Forum användare

För att kunna delta, genom att svara och ställa frågor, i diskussioner som sker på vårt valda forum behöver man ett användarkonto. Vi använder oss av begreppet forumanvändare för att hänvisa till individer som deltar i diskussionstrådarna, som inte är trådstartaren.

Trådstartare (TS)

Med trådstartare, som även förkortas med TS, menas den forumanvändare som startar en ny diskussionstråd och är den som skriver det första inlägget i en forumtråd.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel redogörs inledningsvis för sökprocessen efter tidigare forskning. Därefter presenteras den tidigare forskningen av relevans för studiens syfte och forskningsfrågor som hittats. Avslutningsvis kommer ett sammanfattande avsnitt, där vi sammanfattar forskningsfältet och placerar in vår egen studie.

2.1 Sökprocess

För att hitta tidigare forskning har framför allt databasen Lubsearch och engelska sökord använts. För att hitta studier om föräldrars erfarenheter av socialtjänsten användes sökord som “child protection services”, “parents” och “experiences” eller synonymer som “child protective services”, “child welfare services” och “perceptions”, “perspectives” eller “voices”. Sökord som “parents” och “internet”, “internet forums” eller “online communities” användes för att hitta forskning om föräldrar och internet. För att hitta tidigare forskning om föreställningar om socialt arbete och socialarbetare användes sökord som “social work” eller “social workers” och “media”, “image” och “portrayals”. Kriterierna “Peer Reviewed” och “Academic Journals” har fyllts i.

Till stor del har även kedjesökning använts vilket innebär att vi har läst igenom referenslistor i uppsatser och forskningsartiklar och sökt upp och använt artiklar som bedömts som relevanta. Även svenska sökord har använts i databasen Artikelsök men det gav inte många relevanta resultat.

2.2 Föräldrars erfarenheter av orosanmälningar och socialtjänsten

Yoo och Abiera (2020) har undersökt föräldrars erfarenheter av att motta anklagelser om försummelse av barn. Det genomfördes intervjuer med sju mammor (Yoo & Abiera 2020, s. 140f). Ett tema som identifierades var motstånd till anklagelsen om försummelse och ett undertema var förnekelse. Flera föräldrar menade att deras barn alltid var säkra och att anklagelsen var falsk. Det framkommer också att mammorna och socialtjänsten har olika uppfattningar om vad försummelse kan innebära. I studien intervjuas bland annat två mammor som fått motta orosanmälningar på grund av att det ska ha skett fysiska bråk mellan dem och deras partners i hemmet. De förstod inte oron eftersom deras uppfattning är att försummelse

innebär fysisk skada som exempelvis blåmärken. Dessa mammor menade att deras barn var säkra trots bråken eftersom de inte varit illa fysiskt (Yoo & Abiera 2020, s. 144f). Ett annat undertema var delvis erkännande och minimerande. Några föräldrar erkände att barnet försumrats men tog inte fullt ansvar för det som skett och en mamma beskrev händelsen som anklagelsen gällde som inte särskilt allvarlig (Yoo & Abiera 2020, s. 146f). Ett annat tema var känslomässigt lidande och ett undertema var oro kring socialt stigma. Mammorna oroade sig för hur andra skulle se på dem. En mamma berättade att hon brukade associera föräldrar aktuella inom socialtjänsten med något negativt och att hon var långt ifrån sådana föräldrar (Yoo & Abiera 2020, s. 147ff). Det sista undertemat handlade om rädsla för att förlora sina rättigheter som föräldrar och en stor rädsla var att få barnen omhändertagna (Yoo & Abiera 2020, s. 149f).

Schreiber, Fuller och Pacey (2013) undersökte föräldrars uppfattning av professionellas strategier för att engagera dem i barnskyddsinsatser. Författarna skriver att den initiala kontakten med socialtjänsten är en ovälkommen överraskning som vanligtvis framkallar starka negativa känslor av rädsla, ilska eller skam hos föräldrarna. Socialarbetare har en svår utmaning i att överkomma föräldrarnas initiala känslor så att de ska kunna utvärdera barnets säkerhet, familjens behov och ta beslut om insatser (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 707). De skriver att det är svårare att motivera och engagera föräldrar i barnavårdsärenden då de oftast inte aktualiseras av socialtjänsten på eget initiativ utan det är vanligare att någon annan anmäler deras oro att barnen kan fara illa (ibid.). Föräldrarna hade en negativ inställning mot socialarbetare redan innan första mötet och antog att de skulle vara respektlösa och oförsämda. Föräldrarna var medvetna om att socialarbetare kan omhänderta barnen, och många trodde att det var socialarbetarnas främsta uppgift. Föräldrarna hade även negativa föreställningar om vilka föräldrar det är som får besök av socialarbetare och såg inte sig själva som den typen av föräldrar. Flera föräldrar kände ilska, ofta riktat mot den person som anmält men även mot socialarbetaren (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 710).

Lehtme och Toros (2020) har intervjuat elva föräldrar i Estland som varit med om barnavårdsutredningar (Lehtme & Toros 2020, s. 3). Flera föräldrar uttryckte frustration över att inte få behålla samma socialarbetare eftersom det resulterat i att de fått berätta om sin situation gång på gång. Även i denna studie beskriver föräldrar att kontakten med socialarbetare väckte

rädsla. Några föräldrar kunde inte minnas att de haft några starka känslor och några få föräldrar hade positiva erfarenheter av möten med socialarbetare. Fyra av elva föräldrar uppgav att de kände sig delaktiga i processen. Föräldrar som inte upplevt delaktighet uppgav ofta att de känt sig ignorerade eller förbisedda. Föräldrarna ville oftast samarbeta och vara delaktiga men upplevde oftast inte att de fick möjlighet (Lehtme & Toros 2020, s. 4ff).

2.3 Internet och föräldraskap

Plantin och Daneback (2010) menar att internet har blivit en viktig plats för många föräldrar och nämner bland annat Familjeliv.se som ett av de största webbplatserna i Sverige (Plantin & Daneback 2010, s. 171). Hösten 2008 genomfördes 18 kvalitativa intervjuer med mammor med erfarenhet av att söka information och stöd kring föräldraskap på nätet (Plantin & Daneback 2010, s. 175). Studien visar framför allt hur mammor och blivande mammor söker stöd och information kring graviditet och föräldraskap (Plantin & Daneback 2010, s. 177). Men det framkommer även att forum som Familjeliv.se kan användas för att diskutera mer känsliga ämnen som till exempel missfall (Plantin & Daneback 2010, s. 181). Studien visar att det på nätforum kan skapas starka kollektiva identiteter. Det handlar ofta om mammor som känner sig annorlunda och som känner att de inte passar in i bilden av det goda föräldraskapet. På diskussionsforumen kan föräldrar få kontakt med likasinnade och få en känsla av att deras föräldraskap är normalt. En fördel med internet som informanterna i studien lyfter fram är tillgängligheten. Det går snabbt för en person att hitta andra med liknande erfarenheter och det är tillgängligt dygnet runt (Plantin & Daneback 2010, s. 182ff).

Vi har haft svårigheter med att hitta tidigare forskning med hög vetenskaplig kvalitet med syfte att undersöka hur föräldrar diskuterar socialtjänsten och orosanmälningar på anonyma internetforum. Däremot har Lebron et al (2022) undersökt hur cannabisanvändande gravida kvinnor i USA använder sig av internetforum. Studien visar bland annat att flera sökte information om socialtjänsten. Många forummedlemmar ville ta del av andras erfarenheter av socialtjänsten, särskilt gällande testning och hur socialtjänsten hanterar cannabisanvändande. Många ville diskutera specifika scenarion (Lebron et al., 2022, s. 3).

Lee och Chun (2016) skriver att internets möjlighet till snabb informationsspridning kan leda till att negativa nyheter, rykten och åsikter om en specifik organisation sprids snabbt och brett (Lee & Chun 2016, s. 479). De ville undersöka om kommentarer på internet och opinionsundersökningar påverkar människors villighet att uttrycka sina åsikter om olika organisationer på sociala medier. Resultatet visade ett samband mellan kommentarer på sociala medier och opinionsundersökningar samt deras tidigare åsikter om en organisation. Individer som tidigare haft en negativ inställning är mer benägna till att uttrycka sina åsikter efter att ha tagit del av andra negativa kommentarer, än vad individer med en positiv inställning (Lee & Chun 2016, s. 584).

2.4 Bilden av socialtjänsten i media

Blomberg (2019) har undersökt hur socialtjänsten och situationen för socialarbetare skildras i svensk nyhetsmedia genom att studera 586 artiklar publicerade online från år 2010 till år 2015. Blomberg identifierade sju olika sorters skildringar där den vanligaste beskriver en socialtjänst i kris (Blomberg 2019, s. 229). Socialarbetare som intervjuats lyfter fram orättvisa arbetsförhållanden, ohållbar arbetsbelastning och oro för konsekvenserna det kan få för klienterna (Blomberg 2019, s. 240).

Även Cordoba (2017) har studerat nyhetsmedia för att undersöka hur det rapporteras om socialt arbete, men då nyhetsmedia i Australien. Studien visade att det rapporterades lite om socialt arbete i jämförelse med andra professioner och att beskrivningarna av arbetet är vaga. Men den rapportering som fanns visade sig vara mer mångfaldig och mindre kritisk än förväntat (Cordoba 2017, s. 455f). Rapporteringen skildrade att socialt arbete bedrivs inom flera områden. Det rapporterades mest om internationellt socialt arbete och näst mest om barnskyddsarbete. Majoriteten av artiklarna som skildrade socialarbetare som arbetar med att skydda barn fokuserade på socialarbetares svåra arbetsförhållanden. Sjutton artiklar var mer kritiska och framställde socialarbetare som arbetar med att skydda barn som antingen töntar för att de inte agerat tillräckligt snabbt eller som mobbare för att ha agerat för snabbt och använt för mycket av sin makt (Cordoba 2017, s. 456ff).

2.5 Diskussion av kunskapsläget

Tidigare forskning visar att kontakt med socialtjänsten väcker negativa känslor hos föräldrarna. Att känslorna rör socialt stigma och en rädsla för att förlora sina barn. Föräldrar kommer oftast i kontakt med socialtjänsten ofrivilligt, via orosanmälningar, och de upplever att det är falska anklagelser som saknar grund. Den tidigare forskningen visar också att föräldrar inte känner sig delaktiga i processen, att de inte blir hörda och att de blir förbisedda.

Internet och internetforum har blivit en viktig plats för många föräldrar där de kan dela erfarenheter och söka stöd och information om föräldraskap. Forum som Familjeliv.se kan användas för att diskutera känsliga ämnen. En fördel med internet är att det är tillgängligt dygnet runt och det går snabbt att hitta likasinnade. Det verkar inte finnas tidigare forskning med hög vetenskaplig kvalitet med syfte att undersöka hur föräldrar diskuterar socialtjänsten och orosanmälningar på anonyma internetforum. Däremot visar en studie att cannabisanvändande gravida kvinnor i USA i diskussioner på internetforum bland annat söker information om socialtjänsten. Internet möjliggör snabb informationsspridning vilket kan leda till att negativa nyheter, rykten och åsikter om en organisation sprids snabbt och brett.

I media framställs socialtjänsten som en myndighet i kris, där socialarbetare har hög arbetsbelastning och orättvisa arbetsförhållanden. Det är främst socialtjänstens arbete med barn och unga som lyfts fram i media och socialsekreterare framställs som att de inte kan göra rätt, antingen agerar de för snabbt eller så agerar de för sent.

Vi vill poängtera att mycket av denna forskning inte är utförd i Sverige vilket betyder att den inte är helt överförbar på en svensk kontext. Socialtjänsten i de andra länder som är kontexten för den forskning vi tar upp i detta kapitel har liknande uppdrag men det kan också finnas skillnader. Det betyder att svenskars uppfattning av den svenska socialtjänsten inte behöver stämma överens med det vi har presenterat i detta kapitel. Det är inte heller säkert att upplevelser och känslor vi har presenterat ovan är samma upplevelser och känslor som föräldrar känner i kontakten med den svenska socialtjänsten.

Vår studie rör sig mellan dessa tre forskningsfält. Vi har undersökt föräldrars erfarenheter av orosanmälningar, hur dessa diskuteras och vilka känslor de väcker genom att använda oss av forumtrådar på Familjeliv.se. Vi har även undersökt vilka föreställningar om socialtjänsten som delas på detta forum. Föräldrarna har vänt sig till internet för att finna stöd hos andra med liknande erfarenheter vilket även tidigare forskning har påvisat. Genom vår studie vill vi synliggöra hur föräldrar upplever ett aktualiserande hos socialtjänsten via en orosanmälan, hur föräldrar diskuterar orosanmälningar samt föräldrars föreställningar av socialtjänsten. Samarbetet mellan socialtjänst och föräldrar är viktigt i arbetet för barnets bästa, därför är det viktigt att relationen mellan socialsekreterare och föräldrar fungerar. Genom en djupare förståelse om hur föräldrar upplever en orosanmälan ger man socialsekreteraren en möjlighet att arbeta emot föreställningarna om socialtjänsten som en myndighet som inte lyssnar. På så sätt skapar man förutsättningar för ett gott samarbete för barnets bästa.

3. Metod

I följande kapitel kommer inledningsvis vårt val av forskningsansats och metod att beskrivas och motiveras. Kapitlet innehåller även en diskussion om alternativa metoder. Ytterligare beskrivs val av forum och trådar samt hur materialinsamlingen och urvalet gått till. Därefter beskrivs vald analysmetod och hur vi har bearbetat det insamlade materialet. Kapitlet avslutas med resonemang om metodens tillförlitlighet och etiska överväganden samt en beskrivning av vår arbetsfördelning.

3.1 Kvalitativ ansats

Bryman (2018) skriver att kvalitativ ansats, till skillnad från kvantitativ ansats, brukar fokusera på ord snarare än siffror. Kvalitativ forskning fokuserar på att få förståelse för den sociala verkligheten genom att studera hur individer upplever den. Ofta finns det ett ontologiskt synsätt som också kan beskrivas som konstruktionistiskt, vilket innebär att verkligheten konstrueras genom människors samspel (Bryman 2018, s. 455f). För vår studie har vi valt en kvalitativ ansats eftersom syftet med studien är att få djupare förståelse för föräldrarnas erfarenheter av socialtjänsten, hur de upplever en orosanmälan och vilka föreställningar om socialtjänsten som finns på Familjeliv.se.

3.2 Netnografi

Netnografi har sin grund i etnografen som är en metod som går ut på att forskaren går ut i verkligheten och iakttar och analyserar hur människor agerar i olika sociala sammanhang. Det som skiljer metoderna åt är att sammanhanget, i netnografen, är internet (Berg 2015, s. 10).

Netnografi är en metod som används för att undersöka sociala interaktioner och kultur på sociala medier, internet. Den fokuserar på kommunikation, miljö och gemenskap på internet för att skapa förståelse för det sociala livet och samspelet som sker online (Berg 2022, s. 169).

Netnografi gör det möjligt att möta interaktioner och sociala samspel utan att vara beroende av rum och tid (Berg 2022, s. 180). Ursprungligen användes netnografi för att undersöka konsumenters åsikter om produkter, detta undersöktes genom att studera samtal om olika produkter och varumärken på diskussionsforum. Idag är det vanligt att netnografiska forskare intresserar sig för det som ses som icke-normativt och det som kan ses som förbjudet, som till exempel frågor om sexualitet (Berg 2022, s. 168).

Internet skapar möjligheten för människor att kommunicera sina tankar och känslor fritt, utan påverkan av andra människor. Internet ger människor en anonymitet som inte existerar i vardagslivet, vilket leder till att människor uttrycker sig friare än vad de hade gjort annars (Konzinets 2011, s. 102f).

Vår studie har fokus i föräldrars upplevelser, känslor och reaktioner av att bli aktualiserad av socialtjänsten via en orosanmälan, och vi undersöker detta via Familjeliv.se. Vi har valt att göra detta för att kunna ta del av föräldrars ofiltrerade berättelser utan att vi eller någon annan ska påverka det som de verkligen känner.

Ett alternativ hade varit att välja intervju som metod. Enligt Bryman (2018) kan intervjuer innebära en risk att intervjuaren med sin närvaro påverkar deltagarens svar. Det finns till exempel en risk att den som blir intervjuad anpassar sitt svar utifrån vad som är socialt önskvärt (Bryman 2018, s. 287). Vi valde bort intervjuer eftersom vi ville undvika denna risk att påverka svaren med vår närvaro. En annan anledning till att vi valde bort intervjuer är för att vi tror att

det hade varit svårt för oss att hitta personer att intervjua. En fördel med intervjuer hade varit att vi kunnat ställa följdfrågor och på så sätt skapa en djupare förståelse.

3.3 Materialinsamling och urval

Inom kvalitativ forskning är det vanligt med målstyrda urval. Målstyrt urval innebär att det är forskningsfrågorna som styr vilket material som ska samlas in. Material samlas inte in slumpmässigt utan forskaren väljer ut material som är relevant utifrån forskningsfrågorna. När forskaren gör sitt urval måste det vara tydligt vilka kriterierna är för att ta med eller utesluta material (Bryman 2018, s. 495). I denna studie har både forum och diskussionstrådar valts ut strategiskt.

3.3.1 Val av forum

Det finns flera olika forum som används av svenskar för att söka stöd och hjälp men även för socialt utbyte. Innan vi slutgiltigt bestämde oss för att undersöka trådar från Familjeliv.se, undersökte vi även andra forum som Reddit och Flashback.

Reddit är ett forum med tusentals gemenskaper, så kallade communities, där medlemmar kan diskutera nyheter, sport eller andra intressen och ämnen. På Reddit kan medlemmar dela exempelvis länkar, bilder och videos. Medlemmarna kan kommentera inlägg och skapa diskussioner. Medlemmar kan även rösta upp eller ner inlägg och kommentarer vilket påverkar vad som hamnar högst upp i flödet (Reddit 2023). Reddit användes av var sjunde internetanvändare i åldern 8 år eller äldre under 2021. I åldern 16 år eller äldre har 15% använt Reddit. 90-talisterna var de som använde Reddit mest, 00-talisterna använde Reddit näst mest och på tredjeplats är 80-talisterna (Internetstiftelsen 2021, s. 211).

Flashback startade 1983 men då som tidning, men diskussionsforumet Flashback lanserades 2000. Det är en plattform som vilar på en nonkonformistisk värdegrund där medlemmarna har en möjlighet till anonymitet. Det är socialt accepterat på Flashback att bryta mot konsensus, och även de med avvikande åsikter är välkomna i samtalet. Det är ett politiskt och religiöst obundet forum där yttrandefrihet är viktigt. Flashback tror att de kan bidra till en minskad polarisering i samhället, genom att bidra till en ökad förståelse för de med motsatta åsikter (Flashback u.å).

Flashback har 18 årsgräns, och regler som bland annat förbjuder hets mot folkgrupp och uppvigling och hot (Flashback 2023).

Familjeliv är ett forum som skapades 2003 och riktade sig främst till kvinnor med små barn. År 2016 hade forumet ungefär 1,1 miljon unika besökare och nio av tio av hemsidans registrerade användare var kvinnor (Svenska Dagbladet 2016).

Enligt Internetstiftelsen hade Flashback fler besökare än Familjeliv under år 2021. De som använder Flashback och Familjeliv mest är 80-talister. De som använder Flashback näst mest är 90- och 70-talister. De som använder Familjeliv näst mest är 90-talister med 70-talister på tredje plats. Det är fler män som använder Flashback och fler kvinnor som använder Familjeliv (Internetstiftelsen 2021, s. 212f)

Vi har valt att använda oss av Familjeliv.se för att det är det forum som är mest inriktat på föräldraskap och familj. Familjeliv är ett forum som främst har kvinnor som användare, vilket gör att vi högst troligt får ta del av kvinnors perspektiv på en orosanmälan och inte föräldrarnas perspektiv vilket är det vi är intresserade av. Vi är medvetna om att det finns en risk för att vi tappar männens perspektiv genom att välja familjeliv, men genom att välja ett annat forum riskerar vi att tappa kvinnors perspektiv eller att tappa fokuset på föräldraskap. Föräldraskap är en central del i vår studie och det var bristen av fokus på det som gjorde att vi valde bort Flashback och Reddit.

3.3.2 Val av trådar

Familjeliv.se har en sökfunktion där det går att söka på ett eller flera ord. När en sökning gjorts går det att välja mellan att sortera resultaten efter relevans eller datum. Om relevans väljs, sorteras trådarna efter hur relevanta de bedöms vara i relation till sökordet eller sökorden. Om datum väljs, sorteras trådarna efter när någon senast skrev i dem, med de senaste högst upp. När en sökning gjorts, visas 10 sidor med diskussionstrådar med 10 diskussionstrådar på varje. Utan att gå in i en särskild diskussionstråd, går det att se datum. För att också se antal visningar och svar behöver man gå in i diskussionstråden. På Familjeliv.se finns också kategorier där diskussionstrådar sorteras utifrån ämne som exempelvis förälder, gravid, hus & hem och husdjur.

Varje kategori har olika underkategorier. Det finns en kategori som kallas känsliga rummet där en underkategori är myndighetskontakt. En fördel med att söka material här är att det går att snabbt se senaste svar, antal visningar och antal svar utan att behöva gå in i varje diskussionstråd. Här finns det flera sidor med diskussionstrådar, det är inte begränsat till 10 sidor. En nackdel är att det här inte går att söka med hjälp av sökord vilket resulterar i att diskussionstrådarna inte kan begränsas till frågor och diskussioner som är relevanta för vår studie.

För att hitta relevanta trådar genomfördes sökningar i forumets sökruta med strategiskt valda sökord som orosanmälan barn, anmäld till socialen, socialtjänsten och soc. Sökfunktionen användes eftersom det var det som gav mest relevanta resultat. Ett kriterie vid urval av diskussionstrådar var att de inte skulle vara för gamla. Dock har urvalet av diskussionstrådar inte begränsats till endast de senaste åren eftersom det skulle ge ett alltför begränsat urval och vi märkte att flera av de äldre trådarna innehöll diskussioner av relevans för studiens syfte och frågeställningar. Vi bestämde oss för att urvalet skulle bestå av trådar från år 2017 och framåt. Ett annat kriterie var att trådarna skulle ha ett rimligt omfång. För att kunna analysera och dra slutsatser behövs text och därför bör trådarna inte innehålla alltför få svar. Å andra sidan bör trådarna inte innehålla alltför många svar eftersom uppsatsen skrivs under begränsad tid och materialet kan bli svårt att hantera.

Det slutliga urvalet består av 13 olika trådar där den kortaste har 4 svar och den längsta 97 svar. Vi sparade ner alla trådarna som en pdf-fil för att kunna garantera att ingenting förändrades eller togs bort från vårt material under arbetets gång. I vår resultatredovisning kommer citat markeras med till exempel (1#4), där 1 syftar på att det är tråd nummer 1 och #4 syftar på att det är det fjärde svaret i tråden. När där istället står #TS inom parentes syftar vi på att trådstartaren har skrivit det vi refererar till.

3.4 Bearbetning och analysmetod

För vår studie har vi valt att göra en tematisk analys. Bryman (2018) beskriver hur tillvägagångssättet kan se ut. Ett första steg kan vara att lära känna det insamlade materialet genom att läsa igenom det. När forskaren bekantat sig med materialet kan kodningsprocessen inledas och den går ut på att namnge olika delar av det insamlade materialet. Inledningsvis

skapas många koder. Koder som har något gemensamt kommer sedan att slås ihop till teman. Varje tema ska ges ett namn som speglar koderna de består av. Forskaren ska undersöka hur dessa teman hör ihop och säkerställa att de är intressanta för forskningsfrågorna (Bryman 2018, s. 707f).

I likhet med Brymans beskrivning har vi inledningsvis bekantat oss med materialet genom att läsa igenom det. Därefter inledde vi kodningsprocessen genom att läsa igenom materialet mer noga, rad för rad. Vid läsningen av materialet har vi hela tiden haft studiens syfte och frågeställningar i bakhuvudet. När en intressant beskrivning med koppling till studiens syfte eller frågeställningar dykt upp, har den markerats med en färg och fått en preliminär kod som speglar vad beskrivningen handlar om. När en annan beskrivning dykt upp som verkat ge uttryck för samma sak eller något liknande, har den markerats med samma färg och fått samma kod. När en beskrivning dykt upp som gett uttryck för något annat, har den markerats med en ny färg och getts en ny kod som speglar vad just den beskrivningen handlar om. På detta sätt har vi skapat olika koder som exempelvis “negativa känslor”, “förståelse/tacksamhet för systemet/anmälningsskyldigheten”, “positiva erfarenheter” och “föreställningar om socialtjänsten/socialarbetare”. Med hjälp av dessa koder har vi identifierat sju teman: känslor och reaktioner, försvar och avståndstagande, ilska mot anmälaren, anmälan sätter spår, anmälningsskyldigheten, socialtjänsten som hjälpsamt verksamhet och slutligen socialtjänsten som maktutövare och förövare. Dessa har sedan delats in i tre rubriker utifrån vilka forskningsfrågor de besvarar. I analysen har vi sedan analyserat och gjort tolkningar utifrån Goffmans (2020) teori om stigma och Link och Phelans vidareutveckling av stigma (2001). Vi har även undersökt hur våra resultat förhåller sig till tidigare forskning.

3.5 Tillförlitlighet

Flera kvalitativa forskare anser att kriterierna validitet och reliabilitet är mindre relevanta för kvalitativ forskning. Istället kan kriterierna tillförlitlighet och äkthet användas som utgångspunkt för att diskutera kvaliteten av kvalitativ forskning (Bryman 2018, s. 465). Tillförlitlighet består av fyra delkriterier. Trovärdighet handlar om huruvida forskarens beskrivningar är trovärdiga. Forskaren kan öka trovärdigheten genom att följa regler men även genom att ge deltagarna i studien möjlighet att läsa beskrivningarna. På detta sätt kan forskaren få återkoppling och

kontrollera att tolkningarna är korrekta. Ett annat delkriterie är överförbarhet som handlar om i vilken utsträckning resultaten av studien kan överföras till andra sociala miljöer. Delkriteriet pålitlighet handlar om i vilken utsträckning forskaren tydligt redogjort för forskningsprocessen. Slutligen handlar delkriteriet om möjlighet att styrka och konfirmera om i vilken utsträckning forskaren låtit personliga värderingar påverka undersökningen. Även äkthet består av olika delkriterier och ett av dessa handlar om huruvida studien ger en rättvis bild av deltagarnas uppfattningar (Bryman 2018, s. 467ff)

Då författarna till inläggen i diskussionstrådarna är anonyma och vi inte har haft någon interaktion med dem har det inte varit möjligt för oss att få återkoppling gällande hur de uppfattar våra beskrivningar och tolkningar. För att ge en så rättvis beskrivning som möjligt har vi varit noga när vi har analyserat det empiriska materialet. Vi har läst igenom vår empiri flera gånger och vi har sorterat det för att göra det överskådligt. Vi har inte haft möjlighet att redovisa allt material så vi har gjort ett urval, en reducering. När vi reducerade materialet var vi noga med att inte mista variationerna för att behålla materialet så representativt som möjligt. Vi har intresserat oss för individers unika upplevelser och vi har undersökt en begränsad mängd material i en begränsad miljö, vilket medför att det är svårt att säga i vilken utsträckning vårt resultat kan överföras till andra sociala miljöer. För att underlätta bedömningen av överförbarheten har vi samlat in fylliga beskrivningar för att beskriva mer än bara det som står i det specifika foruminlägget när det har funnits möjlighet till det. Vi har beskrivit forskningsprocessen så tydligt som möjligt och vi har varit öppna med och motiverat de val vi har gjort för att öka studiens pålitlighet. Det sista delkriteriet för tillförlitlighet handlar om att styrka och konfirmera, genom att inte låta personliga värderingar påverka studien. Detta har vi säkerställt genom att vi har motiverat våra slutsatser och uppmärksammat varandra på när vi har använt våra personliga värderingar eller värdeladdade ord i texten.

I nästkommande avsnitt kommer vi att redogöra för våra etiska ställningstagande. Vi har anonymiserat forumanvändarna och för att säkerställa deras anonymitet har vi även omformulerat citaten. För att inte omformuleringarna skulle påverka studiens resultat och tillförlitlighet har vi arbetat med originalinläggen i vår kodning, tematisering och analys.

Omformuleringarna var det sista vi gjorde, och vi gjorde dem tillsammans för att säkerställa att vi inte ändrade innebörden av inläggen.

3.6 Etiska överväganden

För forskning inom humaniora och samhällsvetenskap finns det forskningsetiska principer som fungerar som riktlinjer för att genomföra etisk försvarbar forskning. Principerna fungerar som en avvägning mellan två krav, forskningskravet och individskyddskravet. Forskningskravet innebär att forskning är nödvändigt och viktigt för samhällets och individernas utveckling.

Individskyddskravet innebär att samhällets medborgare har rätt till skydd från otillbörlig insyn och får inte utsättas för fysisk eller psykisk skada (Vetenskapsrådet 2002, s. 5f).

Individskyddskravet har konkretiserats i fyra huvudkrav för etisk forskning, dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 6). Med informationskravet menas att deltagarna i en studie ska få information om deras roll och villkor i forskningen, de ska få information om att deras deltagande är frivilligt och att de kan avbryta sin medverkan samt forskningens syfte (Vetenskapsrådet 2002, s. 7f). Samtyckeskravet innebär att forskaren ska inhämta samtycke från alla aktiva deltagare i en studie, men utgår en studie från existerande myndighetsregister eller om information inhämtas från exempelvis massmedia behöver inte samtycke inhämtas (Vetenskapsrådet 2002, s. 9). Konfidentialitetskravet ligger nära frågan om offentlighet och sekretess, och innebär att alla uppgifter som inhämtas i en studie ska hanteras på ett sätt att utomstående inte kan komma åt dem (Vetenskapsrådet 2002, s. 12). Nyttjandekravet innebär att uppgifter om enskilda individer endast får användas för forskningens ändamål (Vetenskapsrådet 2002, s. 14)

Forskning sker allt mer på internet, men forskningsetiken följer inte utvecklingen vilket gör det svårt att fastställa det etiska förhållningssättet (Eldén 2020, s. 117). För ett forskningsetiskt ställningstagande i en netnografisk studie behöver man fastställa ens syn på aktörerna som använder sig av digitala medier. Om man likställer en aktör på digitala medier med en individ i vardagslivet måste de fyra individskyddskraven upprätthållas. Men ser man en aktör som en författare som själv har valt att publicera sin text blir det istället viktigt med upphovsrätten, att

citera och erkänna ursprung på ett korrekt sätt. Detta gör att det blir svårt att uppfylla konfidentialitetskravet och säkerhetsställa att individens identitet skyddas (Berg 2015, s. 126f). Ett annat problem man kan stöta på i en netnografisk undersökning är informerat samtycke. Texterna är offentligt publicerade men i vissa sammanhang behövs samtycke hämtas in. Det som avgör är tillgängligheten, regler och policys för hemsidan samt materialets känslighet (Eldén 2020, s. 118f).

Som Berg (2015) skrev behövde vi fastställa vår syn på aktörerna. Vi ser aktörerna som individer som har tagit ett medvetet val att offentligt publicera sina erfarenheter. Vi har däremot valt bort inlägg där forumanvändare har delat med sig av bekantas erfarenheter, då vi inte anser att de bekanta själva har valt att publicera erfarenheterna offentligt.

Vi har fört diskussioner om hur vi ska använda oss av offentliga forum och inlägg och samtidigt uppfylla individskyddskravet. Ett tillvägagångssätt hade varit att hålla forumet anonymt, men det hade inte förändrat individskyddet då man genom en snabb sökning på citaten kommer direkt till källan. Så vi tog beslutet att inte anonymisera forumet då det är ett av de största i Sverige. Vi har däremot omformulerat varje citat, gjort små ändringar utan att ändra citatens innebörd och de formuleringar som var av vikt behöll vi. När vi tog beslutet att omformulera citaten gjorde vi detta efter kodningen, tematiseringen och analysarbetet, detta för att inte riskera studiens tillförlitlighet. Vi har testat att söka efter våra forumtrådar med hjälp av våra omformuleringar och inte hittat källorna.

En viktig aspekt i vårt etiska ställningstagande vi vill belysa är att vårt valda material, till skillnad från exempelvis självbiografier, inte är skrivet i syfte att nå en stor publik. Vi vill även belysa att inläggen kan vara skrivna i affekt och att de som väljer att skriva i trådar på Familjeliv.se ofta är negativt inställda till orosanmälningar och socialtjänsten. Som tidigare forskning visar är personer med en redan negativ inställning mer benägna att dela med sig av sina negativa åsikter, än vad personer med positiva erfarenheter och åsikter är (Lee & Chun 2016, s. 584). Detta kan innebära att negativa erfarenheter är överrepresenterade i vårt material. Därför har vi varit noggranna när vi reducerat materialet och uppmärksammat även de forumanvändare som uttrycker positiva erfarenheter.

Vi har även varit noggranna med att inte värdera forumanvändarnas känslor och erfarenheter, att inte tolka in känslor eller föreställningar som inte forumanvändarna själva har uttryckt i sina inlägg. Vi har varit noggranna med att hantera deras berättelser med respekt. Genom att inte censurera och värdera deras upplevelser vill vi på ett respektfullt sätt presentera en överskådlig bild av föräldrars erfarenheter av ett aktualiserande hos socialtjänsten.

3.7 Arbetsfördelning

Arbetsfördelningen har varit jämnt fördelad, där vi båda har varit delaktiga i alla uppsatsens avsnitt. Vi har däremot arbetat separat på vissa delar, för att sedan bearbeta varje del tillsammans. Vi har sökt empiri var för sig, för att sedan sammanställa och välja ut forumtrådar gemensamt. Vår analys och avslutande diskussion har vi gjort gemensamt.

4. Teoretisk utgångspunkt

I detta kapitel kommer vi att presentera vår teoretiska utgångspunkt. Vi har valt att använda oss av Goffmans (2020) teori om stigma samt Link och Phelans (2001;2014) vidareutveckling av Goffmans teori. Vi har valt att använda oss av Goffmans (2020) moraliska karriär och begreppen de stigmatiserade, de normala, de egna och de upplysta. Samt av Link och Phelans (2001;2014) fem komponenter av stigmatisering och begreppet stigma-makt.

Anledningen till att vi valde dessa teorier är för att den förklarar stigmatiseringsprocessen. Vår förhoppning är att denna teori och dessa begrepp ska vara till hjälp i vår analysprocess där vi ska tolka och förstå föräldrars upplevelser, erfarenheter och föreställningar om orosanmälningar och socialtjänsten.

4.1 Stigma

Stigma är ett begrepp som skapades av grekerna och det syftade ursprungligen på de tecken som skars eller brändes in i kroppen på en människa för att visa att bäraren av tecknet var exempelvis slav. Tecknen användes för att visa på att det fanns något ofördelaktigt hos personen och att det

var en person att undvika. Idag brukar stigma syfta på olycksöde snarare än kroppsliga kännetecken (Goffman 2020, s. 23).

En person med ett stigma kan antingen vara misskrediterad eller misskreditabel. Om den stigmatiserade personen tror att det som skiljer honom eller henne från andra redan är känt eller uppenbart, är personen misskrediterad. Om den stigmatiserade personen istället tror att omgivningen inte känner till eller direkt lägger märke till saken är personen misskreditabel. Stigma kan delas in i tre olika typer. Den första handlar om kroppsliga missbildningar. Den andra handlar om fläckar på karaktären vilket kan handla om att personen har egenskaper som till exempel ohederlighet, viljesvaghet, omedgörlighet som kan vara kopplat till exempelvis missbruk, arbetslöshet, fängelsevistelser eller självmordsförsök. Det tredje är gruppstigma som handlar om att en person kan kopplas till en ras, nation eller religion (Goffman 2020, s. 26f).

4.1.1 De stigmatiserade, de normala, de egna och de upplysta

Med en stigmatiserad person menas en individ som har en egenskap som får andra som möter personen att vända sig bort och bortse från övriga egenskaper. Personen skiljer sig från andra på ett icke önskvärt sätt i förhållande till samhällets förväntningar. De som inte negativt avviker från samhällets förväntningar kallas istället normala (Goffman 2020, s. 27).

Det finns dock människor som ställer sig sympatiska gentemot den stigmatiserade och som den stigmatiserade kan få visst stöd från. Goffman (2020) urskiljer två sådana grupper. Den första gruppen är de egna, det vill säga personer med samma stigma som den stigmatiserade. De egna har egen erfarenhet av hur det är att leva med stigmat och kan handleda den stigmatiserade i hur stigmat kan hanteras. Till denna grupp kan den stigmatiserade dela med sig av sin historia, få moraliskt stöd, känna sig obesvärad och som vilken annan människa som helst (Goffman 2020, s. 46f).

Den andra gruppen kallas de upplysta. De upplysta räknas till de normala men de har blivit väl bekanta med de stigmatiserades liv och blivit sympatiskt inställda till det och kan få ett visst mått av acceptans från de stigmatiserade. Gentemot de upplysta behöver de stigmatiserade inte känna skam eller utöva självkontroll då den stigmatiserade tror sig komma att bli sedd som en vanlig

människa trots sin brist. För att en normal person ska kunna bli upplyst måste personen vanligtvis först ha varit med om en djupt ingripande personlig upplevelse. En normal person som är sympatiskt inställd och som försöker närma sig de stigmatiserade blir oftast inte accepterad med en gång, utan erbjudandet måste antas. En normal person kan också bli upplyst genom sitt arbete på en institution som antingen hjälper människor med ett visst stigma eller som utför de ingripanden som samhället vidtar (Goffman 2020, s. 56ff). Upplysta kan även bestå av människor med sociala band till den stigmatiserade som exempelvis en maka, en dotter eller en vän (Goffman 2020, s. 58f). Däremot kan det sociala bandet brytas mellan en stigmatiserad och närstående eftersom stigmat har en tendens att sprida sig (Goffman 2020, s. 60).

4.1.2 Den moraliska karriären

Goffman (2020) menar att personer med ett visst stigma brukar gå igenom liknande faser när de ställs inför sitt stigma. De har en liknande så kallad moralisk karriär under vilken de anpassar sig till situationen. Det är en slags socialisationsprocess där en fas innebär att den stigmatiserade personen lär sig de normalas inställning. Personen lär sig vilka identitetsföreställningar som finns i samhället och får en översiktlig bild av hur det kan vara att ha ett särskilt stigma. En senare fas innebär att personen upptäcker att personen själv har ett visst stigma och lär sig mer ingående vilka konsekvenser stigmat medför. Tidsföljden och samspelet mellan dessa faser påverkar den stigmatiserades vidare utveckling och så kallade moraliska karriärmöjligheter (Goffman 2020, s. 61f).

Goffman (2020) har urskiljt fyra olika socialisationsmönster där ett illustrerar vad den som blir stigmatiserad senare i livet kan gå igenom. Personen har fått lära sig hur de normala och de stigmatiserade förhåller sig till varandra och nu blir personen själv tvungen att betrakta sig som en som faller utanför det normala. Personen kan få svårt att skapa en ny identitet och kan se ner på sig själv (Goffman 2020, s. 64).

Ytterligare menar Goffman (2020) att stigmatiserade ofta går igenom en erfarenhetsfas där personen får se att det finns andra med samma stigma och lär sig från dem. Goffman (2020) ger exempel på en individ som just fått ett funktionshinder. Andra som levt längre med stigmat kom till personen för att hälsa honom välkommen i klubben och för att berätta för honom hur han ska

göra för att leva med stigmat. Samtidigt som personen kommer närmare andra personer med samma stigma menar Goffman (2020) att personen kan uppleva ambivalens. Den nya situationen krockar med bilden personen har av sig själv. De andra är uppenbart stigmatiserade, har egenskaper som personen inte känner igen sig i och liknar inte den normala person han känner sig som (Goffman 2020, s. 67f).

Vidare menar Goffman (2020) att stigmatiserade personer kan se tillbaka på sina moraliska karriärer. Genom att se tillbaka och bearbeta erfarenheter förklarar den stigmatiserade för sig själv hur han kommit fram till de uppfattningar han har idag om personer med samma stigma som han själv och de normala. En händelse kan alltså ha en omedelbar och objektiv effekt men kan senare i livet användas för att förklara ett ställningstagande. Stigmatiserade brukar alltså i efterhand ofta peka ut egna, personliga erfarenheter som vändpunkter i att förhålla sig till den nya situationen. Men även andrahandserfarenheter kan vara hjälpsamma för den stigmatiserade. Ett exempel på andrahandserfarenhet kan vara litteratur som handlar om en viss stigmatiserad grupp (Goffman 2020, s. 70ff).

4.2 Link och Phelans vidareutveckling av stigma

Link och Phelan (2001) har vidareutvecklat Goffmans teori om stigma genom att dela in stigmatiseringsprocessen i fem komponenter. Den första komponenten innebär att människor särskiljer och sätter etiketter och värde på mänskliga skillnader (Link & Phelan 2001, s. 367). De flesta egenskaperna som särskiljer människor ignoreras och är därför socialt irrelevanta. Link och Phelan (2001) menar att det finns ett socialt urval av mänskliga skillnader när det kommer till att identifiera skillnader som är av social relevans. Det sociala urvalet som sker när skillnaderna identifieras förbises ofta för att skillnaderna anses vara självklara (Link & Phelan 2001, s. 367).

Den andra komponenten av stigmatiseringsprocessen innebär att kulturella normer kopplar människor med etiketter till oönskade egenskaper, de märkta skillnaderna kategoriseras och kopplas till negativa stereotyper (Link & Phelan 2001, s. 367f). Dessa kategorier och stereotyper är ofta automatiska och används för att ta snabba beslut, det hjälper människor att tolka individer utan att faktiskt tänka till (Link & Phelan 2001, s. 369f).

Fortsättningsvis innebär den tredje komponenten uppdelningen av individer med och utan etiketter som leder till en tydlig separation mellan “vi” och “dem” (Link & Phelan 2001, s. 367). Kopplingen mellan etiketter och oönskade egenskaper leder till en tro att personer med en negativ etikett skiljer sig fundamentalt från dem utan etiketten. Detta gör det enkelt att tilldela märkta individer stereotyper, då det inte är lika farligt att tilldela dåliga egenskaper till “dem” (Link & Phelan 2001, s. 370). Link och Phelan (2001) lyfter även fram att i extrema fall tros stigmatiserade individer vara så pass annorlunda från “oss” att de inte längre anses vara mänskliga (ibid.).

Vidare så är den fjärde komponenten av stigmatiseringsprocessen när individer med etiketter upplever förlorad status och diskriminering vilket kan leda till ojämlikhet (Link & Phelan 2001, s. 367). När människor märks, avskiljs och kopplas till oönskade egenskaper, konstrueras ett skäl för att nedvärdera, avvisa och utesluta dem. Således är människor stigmatiserade när det faktum att de är märkta, avskilda och kopplade till oönskade egenskaper leder dem till upplevelsen av förlorad status och diskriminering. Detta gör att stigmatiserade individer har sämre tillgång till utbildning, sjukvård och högavlönade arbeten (Link & Phelan 2001, s. 370f).

Slutligen handlar den femte komponenten om att stigmatiseringsprocessen är präglad av tillgång till social, ekonomisk och politisk makt. Makten möjliggör identifieringen av olikheter, konstruktion av stereotyper, separation av märkta individer i distinkta kategorier och fullständigt verkställande av fördömande, uteslutning och diskriminering (Link & Phelan 2001, s. 367). Makten kan vara svår att upptäcka för att fokus hamnar på attribut, till exempel psykisk ohälsa, istället för på maktskillnader mellan människor med attributen och dem utan (Link & Phelan 2001, s. 375).

4.2.1 Stigma-makt

Link och Phelan (2014) skriver att stigmatisering är en resurs för att kontrollera andra. De kallar denna resurs för stigma-makt och de använder termen för att hänvisa till fall där stigmatiseringsprocesser uppnår målen för stigmatiserare med avseende på exploatering, förvaltning, kontroll eller uteslutning av andra. Link och Phelans (2014) centrala tes är att många

stigmatiseringsprocesser tjänar stigmatiserades intressen på ett subtilt sätt som kan vara svåra att känna igen utan konceptuella verktyg som för fram dem i ljuset (Link & Phelan 2014, s. 24). Konceptet av stigma-makt är att stigmatiserare har starka motiv för att hålla människor kvar, nere eller borta och de uppnår detta bäst genom stigmatiseringsprocesser som är indirekta, i stort sett effektiva, och maskerade som något som anses vara självklart (ibid.).

Det finns tre mål som människor kan uppnå genom stigmatisering. Det första är att *hålla människor nere*, och att genom exploatering och dominans uppnå rikedom, makt och hög social status. Ett exempel de lyfter fram är slavhandel och europeers kolonisering av länder runtom i världen. Det andra målet är att *hålla kvar människor* genom att upprätthålla sociala normer, att konstruera skrivna och oskrivna regler som reglerar hur människor beter sig i stora och små sammanhang. Stigmatisering är konsekvensen som sker vid normöverträdelser och fungerar som en påminnelse till andra att följa reglerna och normerna. Avslutningsvis är det tredje målet att undvika sjukdom, *hålla människor borta* (Link & Phelan 2014, s. 24f).

Stigma-makt uppstår i kulturella system och diskurser, där det skapas övertygelser och föreställningar om vad som är rätt och riktigt. Det skapas föreställningar om människor som är stigmatiserade och dessa föreställningar ska upprätthållas för att hålla dem stigmatiserade kvar, nere eller borta (Link & Phelan 2014, s. 30). Genom att andra ser hur människor hålls kvar, nere eller borta, hur de exkluderas och stigmatiseras, skapas sociala strukturer som antas självklara och som ska följas (Link & Phelan 2014, s. 30f).

5. Resultat och analys

I följande kapitel redogörs för studiens resultat. Resultaten analyseras och tolkas utifrån de valda teorierna och begreppen och kopplas till tidigare forskning. Vi har delat upp detta kapitel i tre delar för att besvara våra forskningsfrågor. I första avsnittet går vi igenom föräldrars upplevelser av en orosanmälan. Vi fortsätter sedan med att presentera hur orosanmälningar diskuteras. Avslutningsvis presenteras vilka föreställningar av socialtjänsten som uttrycks i våra valda forumtrådar.

5.1 Föräldrars upplevelser av orosanmälan

I följande avsnitt behandlas det resultat som främst rör studiens första frågeställning om föräldrars upplevelser av en orosanmälan. Här har vi urskiljt två teman. Det första kallar vi *föräldrars upplevelser, känslor och reaktioner* och det andra har vi valt att kalla *försvar och avståndstagande*.

5.1.1 Föräldrars upplevelser, känslor och reaktioner

Vårt material består av trådar där föräldrar söker stöd från andra som antingen har mer kunskap om eller har erfarenheter av orosanmälningar. I många av trådarna efterfrågas egna erfarenheter och det var många som delade med sig av känslor de kände när de fick orosanmälan och känslor som har hängit kvar efteråt. Forumanvändarna uttrycker att de upplevde känslor som oro, ångest och ilska. Känslorna som uttrycktes i forumtrådarna är samma känslor som upptäckts i tidigare forskning. Tidigare forskning visade även att kontakten med socialtjänsten framkallade starka känslor av rädsla, ilska och skam (Schreiber, Fuller & Paceley 2013, s. 707; Yoo & Abiera 2020, s. 147; Lehtme & Toros 2020, s. 4).

Det var många forumanvändare som valde att söka stöd hos andra för att kunna hantera känslorna som uppstod i samband med orosanmälan. I tråd nummer 1 inleder trådstartaren med att uttrycka sin förståelse för anmälningsplikten, och fortsätter med att berätta att de för ett tag sen fick en orosanmälan för sina barn. Personen fortsätter att berätta att de försöker återgå till sitt normala liv men att de fortfarande är oroliga. Trådstartaren söker sedan strategier från andra genom att skriva:

Hur hanterade ni känslorna av oro, ångest, vanmakt och obehaget som åtminstone vi fick på grund av orosanmälan.(1#TS)

Detta citat kan ses som ett försök till att nå *de egna* för att få moraliskt stöd och för att kunna dela med sig av sin historia (Goffman 2020, s. 46f). Det går även att koppla till Goffmans (2020) *erfarenhetsfas* eftersom trådstartaren undrar hur andra hanterade känslorna som uppstod på grund av orosanmälan. Trådstartaren fick stöd av andra som delade med sig av både positiva och

negativa erfarenheter. Några bekräftade trådstartarens oro, och försökte med hjälp av förklaringar av processen lugna hen.

Andra forumanvändare uttryckte en känsla av skam. I forumtråd nummer 2 skriver trådstartaren "vi är ju dömda på förhand" (2#TS), detta skrivs efter första mötet med socialsekreterarna när de upplevde att socialtjänsten redan hade bestämt sig för att det som stod i anmälan stämde. I forumtråd nummer 11 uttrycker en individ oro över vad socialtjänsten ska tycka och tro om dem. I forumtråd nummer 1 uttryckte trådstartaren att de hade upplevt processen inom socialtjänsten som jobbig, men att den inte hade varit lika jobbig om föräldrarna faktiskt hade trott att anmälaren inte hade någon riktig oro utan hade hittat på det.

Det hade inte varit en lika jobbig process om vi hade känt att de som anmälde oss faktiskt inte trodde att vi gjorde hemska saker mot vårt barn. (1#TS)

Denna oro om vad andra ska tro och tycka om dem går att tolka utifrån Goffmans (2020) *moraliska karriär*. Goffman (2020) beskriver en socialisationsprocess där den stigmatiserade lär sig om de normalas inställning, och skapar sig en bild av hur det är att ha ett visst stigma (Goffman 2020, s. 61). Det finns även likheter mellan den oro över andras åsikter och tankar som vi uppmärksammade i vårt material med det Yoo och Abiera (2020) skrev om att mammorna kände oro kring socialt stigma, och över hur andra skulle se på dem (Yoo & Abiera 2020, s. 147).

I forumtråd nummer 9 söker en förälder råd och stöd efter att ha fått ett brev från socialtjänsten om en allvarlig orosanmälan. Trådstartaren vet ännu inte vad det rör sig om men är fundersam över varför den andra vårdnadshavaren inte nämns. Hen skriver även att hen är orolig trots att hen vet att hen inte behöver oroa sig för att barnet mår bra. Senare i tråden berättar föräldern vad anmälan handlade om, och det visade sig att den andra vårdnadshavaren var misstänkt för sexualbrott mot barn. Föräldern söker stöd både i tråden men berättar även att hen berättat för närstående. Föräldern skriver sedan ett inlägg om hur det samtalet hade gått:

Min närstående sa: “hur kunde du släppa iväg ditt barn till honom?” Jag började gråta, för hur skulle jag kunna veta det... Jag mår så dålig, och har dåligt samvete över att jag inte misstänkt det eller vetat något (9#TS)

Detta citat går att koppla till *de egna*, *de upplysta* och *de normala*. Föräldern sökte stöd hos en närstående och som Goffman (2020) skrev kan en närstående falla in i kategorin *de upplysta* som bemöter *de stigmatiserade* med sympati (Goffman 2020, s. 58f). I den här situationen möttes inte föräldern av sympati utan av skuldbeläggande, stigmatiserande, och detta gör att den närstående inte längre kan falla inom kategorin *de upplysta*. Ytterligare skriver Goffman (2020) att det sociala bandet kan brytas på grund av rädsla att stigmat ska sprida sig (Goffman 2020, s. 60), vilket också kan användas för att tolka detta citat. Detta kan leda till att trådstartaren inte längre kommer att söka stöd hos sin närstående då den förflyttas till kategorin *de normala* och inte längre accepteras som en hjälpare av *den stigmatiserade*.

Detta citat visar tydligt på att det inte bara är själva orosanmälan som skapar negativa känslor hos en förälder. Den visar även att omgivningens reaktion på orosanmälan kan leda till ytterligare stigmatisering även från närstående. Goffman (2020) skrev att en stigmatiserad person är en person som skiljer sig från andra på ett icke önskvärt sätt i förhållande till samhällets förväntningar (Goffman 2020, s. 27). Trådstartaren skriver att hen bemöts med skuldbeläggande trots att hen inte tidigare känt till att det fanns ett problem. En möjlig tolkning är att trådstartaren, trots att det egentligen inte är hen som gjort barnet illa, får ett stigma och fläck på karaktären eftersom hen inte lyckats skydda barnet. Detta skulle betyda att samhällets förväntningar på en förälder inte bara är att den inte ska skada sitt barn, utan att en förälder också ska skydda sitt barn mot faror som inte alltid är självklara.

5.1.2 Försvar och avståndstagande

Ett annat tema är att föräldrarna uttrycker att den orosanmälan de fått är falsk och grundlös. Detta är ett mönster som även Yoo och Abiera (2020) såg i sin studie, där ett tema de identifierade var motstånd till anklagelsen om försummelse och ett undertema var förnekelse. Yoo och Abiera (2020) skrev att flera föräldrar menade att deras barn alltid var säkra och att anklagelsen var falsk (Yoo & Abiera 2020, s. 144f). I vårt urval av trådar uttrycker föräldrar en

oförståelse för varför orosanmälan gjorts, lyfter fram att de inte gjort något och försvarar föräldraskapet vilket bland annat kan illustreras av inlägg från trådstartaren i tråd nummer 7 och trådstartaren i tråd nummer 8:

Förstod ingenting, vi har det bra hemma, inget missbruk och inget våld, men vi har kontakt med BUP för hon har ADHD (7#TS)

Vårt hem är rent och barnsäkert, så fattar inte vad som gjorde henne orolig (8#TS)

Detta går att koppla till Goffman (2020) som menar att det kan uppstå ambivalens hos en person som närmar sig andra med samma stigma. Den nya situationen krockar med bilden personen har av sig själv. En möjlig tolkning av trådstartarnas inlägg är att trådstartarna inte kan förena orosanmälan med bilden de har av sig själva som föräldrar. De inleder med att skriva att de inte förstår och fortsätter genom att ge exempel på hur de lever upp till förväntningar som att inte missbruka, inte misshandla, ha rent och barnsäkert hem.

Som Link och Phelan (2014) skrev så är stigmatisering den konsekvens som sker när man inte följer samhällets normer (Link & Phelan 2014, s. 24). I tråd nummer 7 uttrycker trådstartaren att man bryter mot normer när man har det dåligt hemma, när man missbrukar och när man slår barn. Trådstartaren tar avstånd från *dem* som gör det och uttrycker att hen tillhör gruppen *vi* som inte gör det. Trådstartaren försöker distansera sig från *dem*, *de stigmatiserade*, och närma sig *vi*, *de normala*. Deras inlägg kan även ses som ett uttryck för stigmatiseringsprocessen. Genom sina inlägg deltar de i stigmatiseringsprocessen för de som missbrukar, de som slår sina barn och de som inte har det rent och barnsäkert hemma. Detta kan även kopplas till Goffmans (2020) moraliska karriär där en fas är att lära sig de normalas inställning och där individen får en överblick över vad som är rätt och vad som är fel (Goffman 2020, s. 61f). Trådstartarens inlägg kan tolkas som att hen har en föreställning om vad som är rätt och fel, vem som blir och inte blir orosanmäld och rädsla för att bli kategoriserad som "icke-normal" och förknippad med *de andra*.

Även i tidigare forskning finns exempel på att föräldrar kan ha föreställningar av vem som blir aktualiserad av socialtjänsten och att föräldrar distanserar sig från sådana föräldrar. I Yoo och

Abiera (2020) berättade en mamma att hon associerar föräldrar inom socialtjänsten med något negativt och att hon är långt ifrån sådana föräldrar (Yoo & Abiera 2020, s. 147). Även i studien av Schreiber, Fuller och Pacey (2013) framkom att föräldrar hade negativa föreställningar om vilka föräldrar det är som får besök av socialarbetare och föräldrarna i studien såg inte sig själva som den typen av föräldrar (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 710).

Inom samma tema av att försvara sitt föräldraskap hamnar också de forumanvändare som försvarar sig själva genom att skjuta problemet till någon annans bristfälliga föräldraskap. I tråd nummer 8 uttrycker trådstartaren att bra föräldrar blir orosanmälda och utsatta av socialtjänsten på grund av de andra dåliga föräldrarna.

Socialtjänsten är fantastiska för de skyddar barn. Men på grund av sjukt hemiska föräldrar drabbas vi andra föräldrar som älskar våra barn och som aldrig ens skulle tänka tanken att höja sin hand mot sitt barn, som är ens allt!(12#TS)

Detta inlägg är både ett uttryck för *vi* och *dem* men det går även att se det som ett uttryck av det Link och Phelan (2001) kallade för *andra komponenten*, när etiketter kopplas till oönskade egenskaper (Link & Phelan 2001, s. 367). Etiketten är en orosanmälan och de oönskade egenskaperna är en dålig och våldsam förälder. Detta leder till att om man blir aktualiserad, via en orosanmälan, hos socialtjänsten blir man tilldelad egenskaperna som dålig och våldsam förälder.

5.2 Orosanmälningar, anmälaren och dess konsekvenser

I detta avsnitt hanteras bland annat resultat för att besvara vår andra frågeställning som lyder: Hur diskuteras orosanmälningar på forumet Familjeliv.se?. Vi har identifierat tre teman där vi kallar det första för *ilska mot anmälaren*, det andra för *anmälan sätter spår* och det sista kallar vi för *anmälningsskyldighet*.

5.2.1 *Ilska mot anmälaren*

Ett genomgående tema i de flesta av trådarna var ilska mot anmälaren och att den som orosanmälde har gjort fel. Även i Schreiber, Fuller och Pacey (2013) studie framkommer det

att föräldrar ofta känner ilska och att ilskan ofta riktas mot anmälaren (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 710). I diskussionerna om anmälaren skedde mycket påhopp och det användes nedsättande termer för att beskriva känslor kring dem som har orosanmält. Denna ilska som personerna känner är något som ofta är ihållande och för att illustrera detta använder vi oss av ett citat från tråd nummer 8 “Jag är fortfarande arg på bvc-tanten, vill aldrig se kärringen igen” (8#TS). Andra upplevde att orosanmälan grundade sig i problem som egentligen låg hos anmälaren. Där de även ser att folk hellre anmäler än att faktiskt göra sina jobb.

Du kanske förstår vår ilska! Om barnvårdscentralen hade varit amningsvänliga och överhuvudtaget villiga att hjälpa, till skillnad från hur det är. De saknar utbildning inom amning för de är bara vanliga distriktssköterskor som är extremt pigga på att anmäla istället för att hjälpa människor. (6#9)

Om vi utgår från att det fanns grund för en orosanmälan går ilskan att tolka med Goffmans (2020) begrepp *misskreditabel* och *misskrediterad*. Goffman (2020) menar att en stigmatiserad person antingen kan vara misskreditabel eller misskrediterad. Om den stigmatiserade personen tror att det som skiljer honom eller henne från andra redan är känt eller uppenbart, är personen misskrediterad. Om den stigmatiserade personen istället tror att omgivningen inte känner till eller direkt lägger märke till saken är personen misskreditabel (Goffman 2020, s. 26).

Forum användarens ilska kan tolkas som en reaktion på att orosanmälningar utmanar positionen som misskreditabel. Barnvårdscentralen och distriktssköterskor riskerar med sina orosanmälningar att göra forum användarens problem mer uppenbart och känt för fler människor än nödvändigt. Forum användaren skriver att barnvårdscentralen och sköterskorna där saknar utbildning och hellre anmäler än hjälper människor. Forum användaren uttrycker att hen behöver hjälp med amningen men att hen inte får det utan blir anmäld istället. Detta skulle kunna tolkas som ett uttryck för att forum användarens problem hade kunnat stanna inom vården. Om barnvårdscentralen och sköterskorna där varit villiga att hjälpa och haft utbildningen som krävs, hade hen kunnat få hjälp där och problemet hade inte behövt rapporteras till socialtjänsten, och personen hade förblivit misskreditabel istället för misskrediterad.

En förhoppning som förekom i flera av forumtrådarna var att de som hade orosanmält skulle förlora sina arbeten. I tråd nummer 1 skriver en forumanvändare att anmälaren ljög om anledningen till orosanmälan och att socialtjänsten gjorde fel när de trodde på lögnerna:

“Jag hatar de som anmälde oss. De borde få sparken och aldrig mer arbeta med människor. [...] Kommer att fira den dag då dessa svinen förlorar sina jobb!!!!!!!!!!
(1#8)”

Detta citat skulle kunna ses som ett exempel på att ett fall där det skapats en separation mellan *vi* och *dem*, som Link och Phelan menar att den *tredje komponenten* i stigmatiseringsprocessen handlar om (Link & Phelan 2001, s. 367). Link och Phelan (2001) skriver att i extrema fall tros stigmatiserade individer vara så pass annorlunda från oss att de inte längre anses vara mänskliga (Link & Phelan 2001, s. 370). Eftersom forumanvändaren skriver i samma inlägg där vi hämtat ovanstående citat att hen blivit orosanmäld, att anmälan grundade sig i lögner och att socialtjänsten gjorde fel som gick på sådana lögner tolkar vi forumanvändaren som en del av *vi* och socialtjänsten och anmälaren som en del av *dem*. Forumanvändaren använder även ordet svin vilket kan användas för att förstärka skillnaden mellan *vi* och *dem*, mellan forumanvändaren och socialtjänsten och anmälaren.

Ilskan mot anmälaren som vi har identifierat är i likhet med det som Schreiber, Fuller och Pacey (2013) identifierade i sin studie. Men i deras studie presenterade de även att ilskan föräldrar kände mot anmälaren överfördes även på socialarbetaren (Schreiber, Fuller & Pacey 2013, s. 710). I våra forumtrådar var ilskan främst riktad mot anmälaren, men det förekom även ilska mot socialarbetaren. Ilskan riktades mot socialarbetarna på grund av deras inkompetens att inte förstå vad som är lögn och vad som är sanning.

5.2.2 Anmälan sätter spår

Ett annat tema som upptäcktes var att flera föräldrar uttryckte att de hade erfarenheter av att orosanmälan sätter långvariga spår. Vissa forumanvändare menade att orosanmälan var det som skapade missförhållanden i hemmet, att orosanmälan skapade stor oro i familjen som tillslut påverkade barnen.

En orosanmälan bör inte komma på första plats, och hjälper inte de flesta barn. De skapar snarare större oro i familjen som i sin tur kan påverka barnets vikt negativt. (6#13)

Men hela vår familj har klart varit med om en obehaglig upplevelse. Det är mer slitningar hemma. (1#22)

Andra skriver att de har fått långvariga men efter en orosanmälan. I tråd nummer ett beskriver en person att orosanmälan var som den sista stötestenen, att det ledde till en sjukskrivning på grund av utmattningssyndrom samt att personen nu lever med “kraftigt högt blodtryck och ständigt hög puls” (1#12) En annan person beskriver att den känner oro varje gång det kommer en okänd bil för att det kanske är socialen. Samma person säger även att det var fem år sedan den fick en orosanmälan men att det fortfarande inte gått över (1#14). Yoo och Abiera (2020) har i sin studie hittat ett liknande tema som de kallar känslomässigt lidande (Yoo & Abiera 2020, s. 147). Deras tema fokuserar mer på känslor, som rädsla över att förlora barnen (Yoo & Abiera 2020, s. 149), men vårt tema handlar om att anmälan sätter långvariga spår. Dessa spår kan vara känslomässiga som påverkar hela familjen, men att spåren även kan vara kroppsliga i form av högt blodtryck.

En annan poäng som trådarna har visat är hur orosanmälningar påverkar relationer. Att orosanmälningar förstör och förändrar relationer som behöver vara okej för att få vardagen att fungera. När sjukvården har gjort en orosanmälan uttrycker föräldrar att de inte kommer att lita på vården igen. I tråd nummer 1 skriver en forumanvändare att de kommer att ha svårt för att söka vård även om de behöver vårdens hjälp för att de inte längre litar på dem (1#8). Andra uttrycker liknande inställning, men att tilliten och förtroendet till lärare och skolan har förstörts.

De förstör även förtroende och relationer mellan förskola, skola, föräldrar, släktingar och grannar [...] varje anmälan skapar ett mindre helvete för föräldrar, och relationen mellan lärare och förälder blir aldrig bra igen. (12#58)

Goffman (2020) skrev att ett socialt band kan upphöra mellan *en stigmatiserad* och *en upplyst* på grund av en rädsla att det sociala stigmat ska sprida sig (Goffman 2020, s. 60). Som flera individer skriver i våra trådar har orosanmälningar en tendens att förstöra relationer. Eftersom det sociala stigmat kan sprida sig skulle det kunna vara en förklaring till att det görs en orosanmälan, för att man själv inte ska ses som klandervärd eller ohederlig. Att anmälaren är medveten om att det kommer att förstöra det sociala bandet, men det är viktigare att bevara sin egen karaktär. Det kan fläcka ner karaktären om det kommer fram att personen hade vetskap om missförhållanden men inte anmälde. Men det kan också vara en anledning till att det inte görs fler orosanmälningar. Att folk backar från att kontakta socialtjänsten trots att de har en oro för närståendes barn för att de inte vill förstöra relationen.

Vi vet egentligen ingenting om individernas bakgrunder, om de har varit stigmatiserade innan eller hur deras liv ser ut. Det vi faktiskt vet är det som de har valt att dela med sig av på ett offentligt forum där många upplevde att orosanmälningar sätter spår, både socialt, psykiskt och fysiskt. Det drabbar deras tillgång till sjukvård och utbildning likt det Link och Phelan (2001) kallade för *fyjärde komponent*, förlust av status och diskriminering (Link & Phelan 2001, s. 370f). Relationen och tilliten har förstörts mellan förälder - skola och förälder - sjukvård, vilket kan begränsa barnens, och föräldrarnas, tillgång till sjukvård och utbildning. I tråd nummer 1 uttrycker en person att hen tappat tilliten till vården och att hen kommer dra sig för att söka hjälp (1#8), vilket begränsar tillgången till sjukvård, och i tråd nummer 12 skriver en forumanvändare att relationen mellan lärare och förälder aldrig kommer bli sig lik (12#58).

5.2.3 Anmälningsskyldigheten

Vi fann varierande uppfattningar angående anmälningsskyldigheten. En del uttryckte tacksamhet och förståelse för hur anmälningsskyldigheten fungerar och för att vi har ett utvecklat system för barnskydd i Sverige, andra ansåg att det är bristfälligt och måste förändras. I tråd nummer 1 uttrycker en individ att anonyma anmälningar borde förbjudas och att gränsen för vad som bör anmälas är för låg, att det anmäls för mycket och att det bör ställas högre krav på vad som klassas som oro. Att en magkänsla inte bör räcka för någon som har anmälningsskyldighet att faktiskt anmäla samt att om en anmälan visar sig vara baserad på lögner ska anmälaren betala vite (1#6).

Några menade att det görs för många anmälningar för onödiga saker. I tråd nummer 11 skriver #58 “vi har fått ett angiverisamhälle där det ses som positivt att göra så många anmälningar som möjligt”, och i tråd nummer 8 skriver en individ om att personer som arbetar med barn, som har anmälningsplikt, anmäler mer än nödvändigt.

Jag blir bekymrad över petiga eller väldigt oroliga personer på exempelvis barnavårdscentraler, förskolor eller skolor som hellre anmäler en gång för mycket än för lite. (8#28)

Med inställningen att det anmäls för mycket kan man tolka ivrigheten för att anmäla som ett uttryck för stigma-maktens mål att *hålla kvar människor*. Ett försök att kontrollera hur människor beter sig genom att upprätthålla sociala normer (Link & Phelan 2014, s. 24). Ivrigheten för att anmäla går att se som ett “hot”, som ett sätt att “skrämman” folk till att agera som samhällets normer säger att man bör. Att medvetenheten hos föräldrar att gränsen för vad som räknas som oro kan vara tillräckligt skrämmande för att folk inte ska våga balansera på linjen mellan rätt och fel, enligt normerna.

Men det går även att se likheter med tidigare forskning. I studien av Yoo och Abiera (2020) framkom det att socialarbetarna och föräldrarna hade olika uppfattning om vad försummelse kan innebära. I studien intervjuades två mammor som hade mottagit en orosanmälan på grund av fysiska bråk mellan dem och deras partners i hemmet. Mammorna förstod inte oron eftersom deras uppfattning av försummelse är att barnet ska ha tagit fysisk skada (Yoo & Abiera 2020, s. 144f). När forumanvändarna uttrycker att de tycker att folk är petiga och att det sker för många orosanmälningar skulle det kunna vara ett uttryck för att det finns olika tolkningar och uppfattningar om vad som är tillräckligt för att en bör göra en orosanmälan.

Den andra uppfattningen om anmälningskyldigheten handlar om att det sker för få anmälningar och att de sker för sent, i samma tema fann vi även tacksamhet och förståelse för orosanmälningar och barnskyddssystemet. I tråd nummer 1 börjar trådstartaren tråden med att uttrycka sin tacksamhet för det svenska systemet samt att hen har full förståelse för

anmälningsplikten (1#TS). I tråd nummer 13 skriver en individ att de “har förståelse för att man behöver anmäla om det finns oro” (13#8). De flesta som uttryckte förståelse och tacksamhet för anmälningsplikten och barnskyddssystemet delade inte med sig av några egna erfarenheter av att motta en orosanmälan, men det gjorde en forumanvändare i tråd nummer 8:

Blev jag arg och upprörd över att sköterskan gjorde en orosanmälan? Nej! Hon gjorde sitt jobb, och reagerade. Jag ringde henne efteråt och berömde henne. Det HADE kunnat vara allvarligt, och då är det mycket bra om någon reagerar. Bättre en anmälan för mycket än en för lite. Det är nästan alltid fallet. Det anmäls för sällan, och har man barnens bästa i fokus - och inte sitt eget ego - tänker man annorlunda (8#21)

Link och Phelan (2001) skriver att den *andra komponenten* i stigmatiseringsprocessen innebär att människor med etiketter kopplas till oönskade egenskaper, de märkta skillnaderna kategoriseras och kopplas till negativa stereotyper (Link & Phelan 2001, s. 367f). Med utgångspunkt i detta är det möjligt att tolka ovanstående citat som ett sätt att stigmatisera de som blir arga och upprörda när de får veta att en orosanmälan gjorts. Forumanvändaren som skrivit citatet skriver att det anmäls för sällan och att de som tänker annorlunda har sitt eget ego i fokus. Forumanvändaren kopplar alltså de med en annan åsikt, att det anmäls för mycket, till en oönskad egenskap, nämligen egoism.

Forum användaren uttrycker också tacksamhet över att det finns människor som gör sina jobb och reagerar. Detta skulle kunna kopplas till Link och Phelans (2001) beskrivning av andra målet med stigmatisering. Det andra målet är att *hålla kvar människor* genom att upprätthålla sociala normer, att konstruera skrivna och oskrivna regler som reglerar hur människor beter sig. Stigmatisering är konsekvensen som uppstår vid normöverträdelser och fungerar som en påminnelse till andra att följa reglerna och normerna (Link & Phelan 2001, s. 24). Forum användarens citat kan tolkas som en vilja att vi ska hjälpas åt att upprätthålla sociala normer och att exempelvis sköterskor ska reagera och anmäla. Forum användaren skriver att sköterskan gjorde sitt jobb och reagerade vilket kan tolkas som ett uttryck för sköterskans skrivna regel att anmäla. Forum användarens citat kan också ses som ett uttryck av tacksamhet

över att systemet fungerar. Forumanvändaren skriver att det hade kunnat vara allvarligt och att det då är bra om någon reagerar. Detta kan tolkas som att det finns människor som gör normöverträdelser och att det då är bra om någon uppmärksammar detta för barnens bästa även om det kan väcka obehag hos föräldrarna.

5.3 Föreställningar om socialtjänsten

I kommande avsnitt kommer vi att presentera resultat för att besvara vår sista frågeställning: Vilka föreställningar om socialtjänsten finns på Familjeliv.se?. I vår bearbetning identifierade vi två viktiga teman. Vi börjar med att presentera det tema som var minst förekommande, nämligen *socialtjänsten som hjälpande verksamhet*. Trots att det inte var lika vanligt att föräldrar delade med sig av sina positiva erfarenheter så är det viktigt att lyfta fram variationerna, trots att det var i mindre skala. För att avsluta med att presentera det tema som var vanligare och större, *socialtjänsten som maktutövare och förövare*.

5.3.1 Socialtjänsten som hjälpande verksamhet

En del forumanvändare delade med sig av positiva erfarenheter av socialtjänsten för att ge stöttning till dem som sökte stöd på forumet. Några delade med sig av deras upplevelse av det första mötet, bland annat skriver trådstartaren några dagar efter första inlägget i tråd nummer 1 att socialtjänsten inte fick dem att känna sig mistrodda eller som dåliga föräldrar (1#TS). Andra delade med sig av sin totala upplevelse av utredningen och insatser. I tråd nummer 2 skriver en forumanvändare att socialsekreterarna hanterade utredningen bra, att de tog reda på den informationen de behövde för att avsluta utredningen utan någon insats (2#51). En annan forumanvändare svarar trådstartaren i tråd nummer 7 att hennes situation liknar den trådstartaren beskriver och fortsätter att berätta hur hennes erfarenhet av socialtjänsten ser ut och skriver:

Min erfarenhet är att de erbjuder stöd som insats i början. Mina barn fick prata i grupper med andra barn som hade separerade föräldrar, och jag fick prata i en grupp med andra mammor som hade en destruktiv relation med pappan. Barnen fick stöd med att de inte är ensamma och att de inte har någon skuld i situationen, och jag fick stöd med att hantera rädslan, ilskan och sorgen mot pappan.

För oss var socialtjänsten väldigt stöttande. (7#3)

Att se socialtjänsten som en hjälpande verksamhet är att se myndigheten som *de upplysta*. Socialtjänsten är accepterade av de stigmatiserade och de stigmatiserade inte behöver känna skam eller utöva självkontroll. I citatet skriver forumanvändaren att hon och hennes barn erbjuds gruppsamtal med *de egna*, andra som har upplevt liknande erfarenheter där de får möjlighet att dela med sig av deras upplevelse och få stöd från andra utan att bli dömda. På samma sätt går det att tolka citaten som den del av *erfarenhetsfasen*, när *de egna* delar med sig för att det är ett tryggt rum där de inte blir dömda. De delar med sig för att lära av varandra, för att finna trygghet hos människor som förstår.

Plantin och Daneback (2010) visar i sin studie hur mammor och blivande mammor söker stöd och information kring graviditet och föräldraskap på internetforum (Plantin & Daneback 2010, s. 177). Studien visar även att forum som Familjeliv.se kan användas för att diskutera mer känsliga ämnen som till exempel missfall och att det är en plats där föräldrar kan hitta andra med liknande erfarenheter (Plantin & Daneback 2010, s. 181f). Vårt material visar att Familjeliv.se är en plats där föräldrar kan hitta andra med liknande erfarenheter. Att forumanvändare kan ge varandra stöd genom att dela med sig av sina erfarenheter i ett tryggt rum, likt Plantin och Danebacks (2010) resultat och Goffmans (2020) *erfarenhetsfas*.

Att människor väljer att dela med sig av sina erfarenheter av socialtjänsten till andra går att tolka som en del av Goffmans (2020) *moraliska karriär*, där de bland annat lär sig *de normalas* inställning och skapar sig en bild av hur det är att ha ett särskilt stigma (Goffman 2020, s. 61). När forumanvändarna skriver om sina positiva erfarenheter är det oftast i samband med hur de trodde att det egentligen skulle vara. Detta går att exemplifiera med det trådstartaren skriver i tråd nummer 1, att socialtjänsten inte fick dem att känna sig misstrodda eller som dåliga föräldrar, för det var så de trodde att socialtjänsten bemötte föräldrar som hade mottagit en orosanmälan. Genom deras process med socialtjänsten upptäckte de senare att så inte var fallet. Goffman (2020) skriver sedan att en händelse kan ha en omedelbar effekt och påverka personens ställningstagande (Goffman 2020, s.70). Här var socialtjänstens bemötande och beslut om insats

avgörande för att forumanvändarna tar ett ställningstagande av att socialtjänsten är en hjälpsam verksamhet.

5.3.2 Socialtjänsten som maktutövare och förövare

En uppfattning som var vanligare än den vi presenterade ovan är att socialtjänsten är maktutövare, vars makt missbrukas, och i vissa fall även förövaren. Forumanvändare skriver bland annat att socialtjänsten missbrukar sin makt (8#57), att de inte är din vän (10#33) och att de gör mer skada än nytta (12#58). Att socialtjänsten gör mer skada än nytta var återkommande i många av trådarna. Några forumanvändare beskrev socialtjänsten som förövarna och som de som har orsakat skadan.

Socialtjänsten” står inte på de svagas sida, de krossade en familj och gav två unga vuxna ett klippkort på psyket. (4#34)

En annan forumanvändare skriver och berättar i tråd nummer 12 att den andra föräldern var misstänkt för att ha utövat våld mot barnet, vilket ledde till att socialtjänsten polisanmälde föräldern. Forumanvändaren fortsätter och skriver att barnet blev tilldelad en stödperson av socialtjänsten som fanns med på både förhör med polis och samtal med socialtjänsten. Stödpersonen var till barnet och föräldrarna en okänd person, vilket gjorde föräldrarna otrygga. Forumanvändaren skriver även att sekretessen kring barnsamtalen är underlig, då föräldrarna inte kan bemöta det barnet säger eller ha insyn i vad som sker med barnet när inte föräldrarna är närvarande och skriver:

Det verkar nästan som att någon har hotat vårt barn att inte berätta vad den har blivit utsatt för i samband med socialtjänstens ingripande. [...] Vi har frågat barnet några gånger, men barnet vill inte berätta vad soc har utsatt hen för. Jag undrar på riktigt om de kan ha utsatt barnet för sexuella övergrepp, men det låter helt sjukt. (12#57)

Link och Phelan (2014) skrev att det finns tre mål som går att uppnå genom stigmatisering. Ett av dessa mål är att *hålla människor nere* genom exploatering och dominans och genom detta

uppnå makt och socialt kapital (Link & Phelan 2014, s. 24). Det går att tolka socialtjänsten som en myndighet som vill *hålla människor nere*, upprätthålla stigmatiseringen och bibehålla makten genom att hålla dem kvar i stigmat. En myndighet som skapar exkludering, sociala strukturer och stigmatisering genom deras makt.

Forum användaren (12#57) skrev i tråden att föräldrarna inte fick information om vad barnet hade berättat i samtal, de uteslöts likt det Link och Phelan (2001) skrev och kallade för *fjärde komponent*, den fjärde dimensionen av stigmatisering. Föräldrarna upplevde att de blev avvisade och uteslutna och fick därför en etikett, de blev märkta och kopplades till oönskade egenskaper. Eftersom föräldrar inte kände att de hade någon kontroll eller insyn i vad det var de anklagades för kunde de tilldelas vilken etikett som helst utan möjlighet till att tillrättavisa.

Till skillnad från att se socialtjänsten som en hjälpande verksamhet, som *de upplysta*, ser man här socialtjänsten som motsatsen. För att använda Goffmans (2020) begrepp, går socialtjänsten att likna *de normala*, en person som försöker närma sig de stigmatiserade men som inte blir accepterad (Goffman 2020, s. 56ff). Socialtjänsten och den hjälp som erbjuds blir inte accepterad av föräldrarna.

Flera forum användare gjorde uttryck för socialtjänstens makt genom att peka på att det är en övervakande och som tar beslut som de inte har rättsligt stöd för. Socialtjänsten beskrivs som rättsosäkert (10#26) och socionomer som en samhällsfara (1#23). I forumtråd nummer 12 skriver en forum användare att socialtjänsten känns som en diktatur för att många familjers barn blir omhändertagna på felaktiga grunder samt att socialtjänsten har mer makt än rättsväsendet (12#35). I samma tråd skriver en annan forum användare att socialtjänsten struntar i vad som beslutas i rättegångar, att när en rättegång friar så faller socialtjänsten (12#39). Samma person fortsätter att skriva i ett senare inlägg i samma tråd att socialtjänsten kan hävda att det har kommit in ytterligare en orosanmälan för att kunna starta en ny rättsprocess mot föräldrarna och skriver:

Det finns föräldrar som vittnar om att de har behövt flytta och byta kommun för att slippa att socialtjänsten förföljer dem, men inte ens det hjälper då

socialtjänsten har samarbete över kommungränserna. Vissa tvingas till och med att lämna landet. (12#45)

Två av målen för *stigma-makt* är att *hålla människor kvar* och att *hålla människor nere*. För att *hålla människor kvar* konstrueras bland annat regler för att kontrollera hur människor betar sig i stora och små sammanhang. Med att *hålla människor nere* vill man uppnå makt och social status genom exploatering och dominans (Link & Phelan 2014, s. 25). Genom uttrycken om att socialtjänsten är en rättsosäker myndighet och att de sätter sig över det svenska rättsväsendet går det att se på socialtjänsten som en myndighet som gör vad som helst. Forumanvändarna uttrycker att socialtjänsten går över domstolars beslut för att upprätthålla sin egen makt och social status. Att det är en myndighet som upprätthåller normer genom att straffa dem som inte följer de uppsatta normerna, och de gör detta genom bland annat att förfölja familjer tills de lämnar landet.

Det går att se likheter mellan temat *socialtjänsten som maktutövare* och tidigare forskning. I några av de artiklar i Australisk nyhetsmedia som Cordoba (2017) undersökte framställdes socialarbetare som mobbare för att de agerat för snabbt och använt för mycket av sin makt (Cordoba 2017, s. 456ff). Cordoba (2017) har analyserat nyhetsartiklar i Australien men vi hittar liknande resultat på Familjeliv.se. I våra forumtrådar framställs socialtjänsten som en rättsosäker myndighet med för mycket makt som gör vad som krävs för att bibehålla makten. Makten är central och den problematiseras av föräldrarna, genom att de belyser maktskillnaderna.

I det här temat ligger fokuset på socialtjänstens makt och på hur de inte använder den till att göra gott. Fokuset är på maktskillnader i likhet med Link och Phelans (2001) *femte komponent* av stigmatisering. Den *femte komponenten* innebär bland annat tillgången till makt, och att makten kan vara svår att se för att fokuset hamnar på attributen kopplade till stigmat. I denna del hamnar fokuset på maktskillnaden istället för attributen och makten blir synlig. De pekar ut socialtjänsten som en makt som inte går att rubba, socialtjänsten utsätter människor och skapar skada.

6. Diskussion

Syftet med denna studie var att få djupare förståelse för föräldrars erfarenheter av socialtjänsten, hur de upplever en orosanmälan, och hur föreställningar om socialtjänsten delas på forumet Familjeliv.se.

Vårt resultat visar att föräldrar upplever känslor av ilska, oro, ångest, obehag, vanmakt och skam i samband med en orosanmälan. Föräldrar som valde att skriva i våra valda trådar på Familjeliv.se sökte ofta stöd från andra som antingen har mer kunskap om eller erfarenheter av orosanmälningar. Många trådstartare efterfrågar andras erfarenheter av att motta orosanmälningar och några efterfrågar strategier från andra om hur känslorna orosanmälan väcker kan hanteras. Detta tolkar vi som ett försök att nå vad Goffman (2020) kallar *de egna* för att få moraliskt stöd och för att kunna dela med sig av sin historia (Goffman 2020, s. 46f). Vi tolkar det även som ett uttryck för att forumanvändarna som söker denna typ av stöd befinner sig i det Goffman (2020) kallar *erfarenhetsfasen* eftersom personerna efterfrågar strategier (Goffman 2020, s. 67).

Det fanns föräldrar som upplevde skam både för vad andra skulle tro om dem, men också av reaktioner från närstående. Detta tolkar vi utifrån Goffmans (2020) begrepp *de egna*, *de upplysta* och *de normala* där en närstående kan falla inom kategorin *de upplysta* (Goffman 2020, s. 58). En forumanvändare sökte stöd hos en närstående men blev bemött med skuldbeläggande vilket resulterade i att den närstående gick från *upplyst* till *normal* då det sociala bandet bröts. Goffmans (2020) beskrivning av en stigmatiserad person är en person som skiljer sig från andra på ett icke-önskvärt sätt i förhållande till samhällets förväntningar (Goffman 2020, s. 27). Föräldern i vårt exempel hade inte kännedom om att barnet farit illa men utsattes ändå av skuldbeläggande från sin närstående. Vår tolkning av detta är att föräldern får en fläck på karaktären eftersom hen inte levt upp till samhällets förväntning.

Många av forumanvändarna ställde sig i försvarsställning och uttryckte att orosanmälan var falsk. Flera forumanvändare uttryckte en oförståelse för varför orosanmälan gjorts, lyfte fram att de inte gjort något och försvarade föräldraskapet. Detta tolkade vi som ett uttryck för den ambivalens Goffman (2020) menade kan uppstå i *erfarenhetsfasen* (Goffman 2020, s. 67). Vi

tolkade ambivalensen som att föräldrarna inte kunde förena orosanmälan med bilden av sig själva som föräldrar. Vi tolkade försvarsställningen och ambivalensen som ett försök att distansera sig från *dem, de stigmatiserade*, och närma sig *vi, de normala*. *Dem* som misshandlar, missbrukar och inte har det rent hemma och *vi* som har det bra hemma. Resultatet visar exempel på det Link och Phelan kallar *komponent två* som innebär att etiketter kopplas till oönskade egenskaper (Link & Phelan 2001, s. 367). I vårt resultat finns exempel på att etiketten orosanmälan kopplas till negativa egenskaper som till exempel våldsamhet. Föräldrar har negativa föreställningar om vilka föräldrar det är som får orosanmälningar.

I diskussionerna om orosanmälningar hamnade mycket av fokuset på anmälaren, att anmälaren gjorde fel när den uttryckte sin oro till socialtjänsten. Ilskan mot anmälaren tolkade vi som en ilska över att gå från *misskreditabel* till *misskrediterad*, att vara normöverskridande i hemlighet till att det blir offentligt. En del forumanvändare ansåg att de som anmälde i sin yrkesroll, i en verksamhet som faller under anmälningsplikten, borde förlora sitt arbete när det visar sig vara en orosanmälan inte leder till utredning eller insats.

I forumtrådarna diskuterades orosanmälningar som något som satte spår i familjen och i deras liv. Forumanvändare uttryckte att en orosanmälan förstör relationer mellan föräldrar, närstående och professionella som är viktiga i vardagslivet, som lärare eller vårdpersonal. Detta analyserades med hjälp av det Goffman (2020) skrev om att sociala band kan upphöra mellan *en stigmatiserad* och *en upplyst* på grund av en rädsla att stigmat skulle sprida sig (Goffman 2020, s. 60). Att närstående bryter kontakten på grund av en rädsla att själv ses som klandervärd för att de själva inte såg att något var fel.

Andra uttryckte att orosanmälan har satt fysiska spår, hälsoproblem, och lett till minskad tillit till vården. Detta kopplades till Link och Phelans (2001) *fyärde komponent*, förlust av status och diskriminering, där stigmatiseringen kan leda till att tillgången till sjukvård och utbildning begränsas (Link & Phelan 2001, s. 370f). Forumanvändarna ville inte längre gå till sjukvården eller förskolan om orosanmälan kom från den verksamheten. Stigmatiseringen föräldrarna upplevde ledde till att tillgången och viljan att besöka sjukvården begränsades och ledde till att forumanvändare nu lever med hälsoproblem.

Forum användarna hade delade meningar om anmälningsskyldigheten och orosanmälningar. Forum användare delade med sig av åsikter om att anmälningsskyldigheten måste förändras, och att folk är ivriga inför att anmäla och anmäler för mycket. Ivrigheten till att anmäla går att se som ett hot mot andra som ännu inte är stigmatiserade. Det visar vad som kan komma om man inte betar sig enligt samhällets normer. Andra forum användare menade att det anmäls för sällan och för sent, och att man ska vara tacksam över hur det svenska systemet är uppbyggt. Tacksamheten tolkade vi som en vilja att upprätthålla sociala normer, och den sociala ordningen, där stigmatisering och orosanmälan är en konsekvens av normöverträdelser.

Vårt resultat visade att det för det mesta delades negativa föreställningar om socialtjänsten i våra forumtrådar. Forum användare delade föreställningar om socialtjänsten som en myndighet med för mycket makt, där makten missbrukas. Socialtjänsten framställdes även som en rättsosäker myndighet och som förövare. Den vanligaste föreställningen av socialtjänsten var att se myndigheten som maktutövare, förövare eller som rättsosäker. Där vi i analysen visade ett av våra viktigaste resultat. Socialtjänsten som stigmatiserare, eller som *de normala*. Socialtjänsten bör tillhöra gruppen *de upplysta*, men det var inte det som framkom i vårt material. Goffman (2020) skrev att *de upplysta* är bekanta med de stigmatiserades liv, och att *en normal* kan bli *upplyst* genom att arbeta på en institution som antingen hjälper människor med ett visst stigma eller som utför de ingripande som samhället vidtar (Goffman 2020, s. 56ff).

Socialsekreterare som arbetar med barn och unga arbetar dagligen med orosanmälningar och i nära kontakt med föräldrar, de arbetar med att gå in och erbjuda stöd där det behövs, och borde därför vara *upplysta*. Men forum användare skrev bland annat att socialtjänsten inte är din vän, att de krossar familjer och att de gör mer skada än nytta, och därför går det inte att klassa socialtjänsten som att de ses som *upplysta* utifrån vårt material.

Trots att det vanligaste var att se socialtjänsten som maktutövare och förövare existerade även föreställningar om socialtjänsten som en hjälpsam verksamhet. Att socialtjänsten gör sitt jobb och erbjuder hjälp. Det kändes viktigt att lyfta fram de olika åsikterna och föreställningarna som existerade på Familjeliv.se, för att redovisa variationerna i vårt material. Att se socialtjänsten

som en hjälpsam verksamhet är att se myndigheten som *de upplysta*, där de stigmatiserade inte behöver känna skam eller utöva självkontroll (Goffman 2020, s. 60).

Vilka upplevelser och erfarenheter av orosanmälningar delar föräldrar med sig av på Familjeliv.se? För att svara på denna fråga behöver man en övergripande blick över vårt resultat. Vårt resultat visade, som vi beskrev ovan, att orosanmälningarna kopplas till känslor av vanmakt och socialt stigma. Föräldrar på Familjeliv.se upplever känslor som oro och ångest, de känner även ilska mot anmälaren. Att anmälaren har gjort något fel och att anklagelsen är påhittad och falsk. Forumanvändare skrev också att känslorna som orosanmälan orsakade satt kvar, några skrev att det hade gått flera år sen de senast hade kontakt med socialtjänsten men att de fortfarande får hög puls varje gång de ser en främmande bil.

Orosanmälningar diskuteras i forumtrådarna som något hjälpsamt och bra, men även som hotfullt och förgörande. I trådinlägg där det förekom åsikter om orosanmälan fanns även åsikter om anmälaren. Att anmälaren hittar på, att de som är anmälningsskyldiga hellre anmäler än att göra sitt jobb.

De främsta föreställningarna om socialtjänsten som förekom i våra forumtrådar var att det är en myndighet som missbrukar sin makt, att de gör mer skada än nytta. Men det förekom även föreställningar om socialtjänsten som en myndighet som hjälper, som erbjuder stöd som behövs. Socialtjänsten kan alltså både ses som som de som stigmatiserar och som de upplysta.

6.1 Vidare forskning

Under studiens gång upptäckte vi teman av intresse, men utan relevans för våra forskningsfrågor. Ett av dessa var föräldrars sökande efter sammanhang och gemenskap på internet. I vår sökning efter tidigare forskning hade vi svårt för att hitta forskning om föräldrar som söker stöd om socialtjänsten och orosanmälningar på internet, men detta var något som var väldigt centralt för vår studie. När trådstarterna beskrev sin situation var det väldigt vanligt att de bemöttes med sympati och att andra kom med råd inför mötet med socialsekreterarna och förklaringar av lagar och processer. Detta togs inte upp i vårt resultat då det inte var relevant för våra frågeställningar, men det kan definitivt vara intressant för framtida forskning att undersöka föräldrars

nätgemenskap. Det kan även vara särskilt intressant att undersöka föräldrars sökande efter stöd inför och under kontakt med myndigheter.

Det andra temat vi såg var frånvaro av barnperspektivet i föräldrars diskussioner. Det förekom sällan, men när det gjorde det var det oftast i sammanhang där de pekade på att socialtjänsten inte har barnets bästa i fokus. Vi anser därför att det hade varit intressant att undersöka hur föräldrar pratar och diskuterar barnets bästa och barnperspektiv.

Referenslista

Berg, Marcus (2022) Deltagande netnografi. I: Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Tredje upplagan, Stockholm: Liber

Berg, Martin (2015) *Netnografi: att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur

Blomberg, Helena (2019) "We're not magicians!" On the use of rhetorical resources in Swedish news media narratives portraying the social services and social workers. *Qualitative Social Work*, 18 (2): 229-246.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan, Stockholm: Liber

Cordoba, Pushkar Sebastian (2017). Representations of Social Work in the Australian News Media. *Australien Social Work*, 70 (4): 453-464.

Dumbrill, Gary C (2006) Parental experience of child protection intervention: A qualitative study. *Child Abuse & Neglect*, 30(1): 27-37

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur

Flashback (u.å) *Bakgrund*. [<https://www.flashback.org/kontakt> hämtad 23-04-04]

Flashback (2023) *Regler*. [<https://www.flashback.org/regler> hämtad 23-04-04]

Goffman, Erving (2020) *Stigma: den stämplades roll och identitet*. 5:e uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Internetstiftelsen (2021) *Svenskarna och internet 2021*.

[<https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2021/09/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2021.pdf> hämtad 23-04-13].

Kozinets, Robert V. (2011). *Netnografi: etnografiska undersökningar på nätet*. Lund: Studentlitteratur.

Lebron, Cynthia N, Vanessa Morales, Shantal Saenz & Denise C Vidot (2022). "Ganja Mamas": Online discussions about cannabis use in pregnancy. *Drug and Alcohol Dependence*, 241 (): 1-7.

Lee, Moon J. & Jung Won Chun (2016) Reading others' comments and public opinion poll results on social media: Social judgment and spiral of empowerment. *Computers in Human Behavior*, 65(): 479-487

Lehtme, Rafaela & Karmen Toros (2020) Parental engagement in child protection assessment practice: Voices from parents. *Children and Youth Services Reviews*, 113 (): 1-11.

Link, Bruce G. & Jo Phelan (2001) Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology*, 27(): 363-385

Link, Bruce G. & Jo Phelan (2014) Stigma power. *Social Science & Medicine*, 103(): 24-32

Plantin, Lars & Kristian Daneback (2010) Föräldraskap och internet. Nya mötesplatser och informationsvägar kring det senmoderna föräldraskapet. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 17 (2): 170-188.

Reddit (2023) *About*. [<https://www.redditinc.com/> hämtad 04-13-23]

Schreiber, Jill C, Tamara Fuller & Megan S Paceley (2013) Engagement in child protection services: parent perceptions of worker skills. *Children and Youth Services Reviews*, 35 (4): 707-715.

SFS 2001:453 *Socialtjänstlag*

Socialstyrelsen (2019) Barn och unga i socialtjänsten

[<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/> hämtad 2023-04-20]

Socialstyrelsen (2022) *Anmäla oro för barn. Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2022) *Socialtjänstens arbete med barn och unga - för föräldrar*.

[<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/socialtjansten-for-foraldrar/> hämtad 2023-04-04]

Svenska Dagbladet (2016) *Varför tycker alla så illa om Familjeliv.se?*

[<https://www.svd.se/a/0EBEE/varfor-tycker-alla-sa-illa-om-familjelivse> hämtad 2023-04-04]

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Yoo, Hana & Kelsey Abiera (2020) “My Kids, They Safe”: Lived Experiences of Parents Receiving Child Neglect Allegations. *Child & Youth Services*, 41 (2): 137-159.